

TRUTH CENTERED TRANSFORMATION

MODULE

NYOM KEDE DIEKAL GI KAME TELO TIC ME APWONY

Aloka loka ocungo iateni – Itabu me pwonyere me: NYOM KEDE DIEKAL v3.3. Copyright ©2017 Reconciled World, Phoenix, Arizona, United States of America. www.reconciledworld.org

Udere me tic ni tie di beo ki yii aikaika me winyere koyai i kom Jo kocako Tam me arucakin –nywak acacal 3.0 pi akarinihin me tic. Koyei ni dibobo kocuko cunyi nao timo tic ni, kede kwanyo iye, abe, diko sarakino en iepone kame lubere kede anapete me aluba gi:

Yei lubo – in miero igwok tie me tic ni di lubere kede medo iye: twero kawon © 2017. Iwandik me itabu kowok kibut Lobo korucakin (www.reconciledworld.org) di beo ki yii aikaika me winyere me Jo kocako Tam me arucakin – nywak acacal 3.0 pi akarinihin me tic. Pi ngec atot, nen www.creativecommons.org.

Likame pi acata – in miero likame itie kede tic ni me timo isubul amoto wud.

Kame di itie kede mit me gonyo gi me tic i kom pwonyere ni, oyeini rucakin kede info@tctprogram.org.

Kwanyo dido kame dikonyuto, tienge dedede kokwanyo i kom Baibuli Kacil me New International Version®, NIV®. Twero kawon ©1973, 1978, 1984, 2011 di beo kibut Biblica, Inc.TM Dikotio kede akarinihin me Zondervan. Akarinihin dedede kogwoko iwi lobo lung. www.zondervan.com “NIV” and “New International Version” en kobedo Alama kame owandikikin ipiny me United States iepone icararai kede yapesi alama di beo kibut Biblica, Inc.TM

MINOPWOC

JO atot orwako tam gi iik amako pwonyere ni oko mino esobolo bedo gi ocobere. Likame atie kede epone ame asobolo pwono kede gi dedede.

Kope atot me itabu ni owok ibut Kate Marsden, Ame kede genere, osobolo nywako kope ame oudo eiko di eko oot tame Bangladesh. Tic ame Kate owandiko oudo tie di osipere di etie kede tic me atima. Oko mino wandiko mane oko bedo yoyot. Omio ceng me agege me ango pwonyo itabu ni aneno cuo ocato di kok kede gonyere, be kara tie yote ace me pwonyo idwe aka dano gi adaa. Likame oudo angeo be mano oudo obedo mit do kate oudo ngeo, Opwoyo Kate

Amito da pwono Heather Hicks, ame oko tero pwonyere ni imadala amalodi eko medo pwonyere atot amako mon. mit me kuo na en ame mede anyim do likame bobo nyogao. Omio atie daro kede pwoc adwong kede anapakin ngatamoro ame tie kede mit me ngico pwonyere gi di eko mino ebed gi okapakin ame onywako iyore atut, Opwoyo Heather.

Atie kede yom cuny but jo pwony ame obedo tic kede wa imwakini go, somo kede keto itic pwonyere gi. Ibedo jo na me ateni atek. Kite ame iketo kede kope gi itic, kede adwokini ame owok iye, omio wa teko me woto kope me apwonya atie kede bero, cuko cuny ame imio, omio otie mede akadi di cunywa moo dok cen. Mulem dwong ikwo na pi jo ame ageo pwonyo, ame obedo ii atotolun ikare ame oudo atie pwonyo kede gi ame oudo miero apwony gi. Kede dire gi ki tamakino niang di iko sobolo pwonyo kope ame moo bwono niang gi. Rubanga oko mino jo me adul no oko wok ican, do man oko mina niang be oudo likame ango en audo atio do oudo Rubanga. Audu amula pi gi ame oudo etie timo keda bala adul me kome akadi di atie kede goro. Deyo bed bute.

Me ajikini miero apwoy cwara ame opwonya dwong me nyom. Abongo en likame tie gi audo koto otwerere. Angeo jalere ame itimo imwakini okato pi mino magi cobere. Ibedo yamo ame tie ibwoma omio amari.

Anna Ho
Executive Director
Reconciled World

Di Pwodi Likame Icako

likere me cako pwony

1. Som gi kame konyo tic me apwony kiber, di inyogao tien atot kame di twerere. Ket anyut arabo nat iwandik inget papulan pi yutunoni jamini apir gi tek.
2. Nen tamini adongodongo ii buli pwonyere tetekeny iud ngec ikom gi kame idwe apwonyere pore pwonyo ii pwonyere no.
3. Som kop ame atie ii tyengini me anyim go dedede.
4. Tim ingicuno pi neno jame me tic mege amitere ii pwonyere acel acel, di da iko neno be itimo gi akonyo tic me atin apwonyere atot (ame oromo gabo) kede cweno Gi akonyo Neeno ame otio kede ii pwonyere.
5. Nen be itie kede niang ikom buli tic atie ipwonyere (jamini amako tukere, Tukere, Gi akonyo neeno). Itwero tamanaro gi kede dyakal ni arabonat jo wotino ni.
6. Ter kare me ilega ne Rubanga pi iko idwe apwonyere, pi idwe apwonyere winyo gi kame Rubanga mitonegi winyo, kede da en konyo in pwonyo jame me tic. Yutuno be, etie ii teko ka Rubanga me wan neno jo di lokere.

Epone Me Tic Kede Gikame Telo Tic Me Apwony

1. **Golo kede Jame me tic:** buli pwonyere dedede gere kede kop ni.
 - a. **Golo me pwonyere** – Jo apwonyere miero nen be ki twero cobo man ki yi ajikini me pwonyere. Eber ne in penyere keni kame golo gi ocobere inge in tieko pwony. Ter kare me nyogao kope kame pirgi tek kame konyo gi pi yutuno.
 - a. **Jame me tic** - Jamini ibecokina ame mitere me tic owandiko gi ipwonyere acel acel, medo kede Gi akonyo neno kede Gi atelo tic me atin apwonyere. Gi kame telo tic me apwony ni bino nyuto awene ame otio kede:
 - **Gi kame telo tic me atin apwonyere** –Obino kete aman
 - **Gi Akonyo neeno** – Obino kete aman.
2. **Icorakin me ngat apwonyo:** Icorakin ibecokina tie ipwonyere acel acel ame konyi telo pwonyere iber. Likame mage onywako kede jo apwonyere. Som mage sek tetekeny isobolo ikere pi telo leno tam kede tice me atima. Peny mogo omio adwokini gi kede inyukutan atino olengere pikonyi bala atel pi mini moko niang niang gi ame tie itam me jo apwonyere. mage likame obedo adwokini abeco gin kene kene, do ebedo adwokini abeco anonok.

Jamini me tic me nyapwony itegelikina pi nyom kede diekal

Pwonyere gi acel acel ikomgi tie pi isawan are. Likame bala alem me esawa (1.5) acel kede dul. Wace jo asomo pi kelo dano ame enyomo kede me bedo ipwonyere. Tim jamini itegelikina pi leno tam amako jo onyomo. Cuk cuny jo dedede pi bedo ipwonyere ni akadi koto di li inyomere amoto likame itie kede idwe. Wii kop gi tie di eromo jo dedede pi pwonyere pi gero nywak aber ii adulion dedede.

Calini dedede tie ingei Gi katelo tic me apwony. Kame di likame iwoto Gi kame telo tic me atin apwonyere me jo atie ipwonyere, tim bobo papula acel pi dano acel acel. Pi nyuto papat wa ii pwonyere me are. Kanisa acel acel cengemogo bino mito culo papula acel me Gi kame telo tic me atin apwonyere pi yutuno kope apirgi tek ii pwonyere ni.

Pwonyere me 1: Epelu ame tie inyum

Kope apirgi tek

1. Cuo tie kede epelu arorom are inyum. Gin en kame kitie jotel me diekal di bobo kipore maro mon gi bala epone kame Yesu da omaro kede kanisa bala iepone kame gin kimaro kede komgi di kigwoko kiber.
2. Mon tie kede epelu aromo are inyum. Gin kipore maro, woro, di kiko mwole ara mire idud loc acwogi iepone ame baibuli pwonyo me gin bedo jokony kame Rubanga mio.

Jame me tic

Gi katelo tic me atin apwonyere:

- (a) Epelu me cuo kede mon.
- (b) Maro kede woro (miero time).

Nyuto pwonyere

Leno tam iekodet Adwong

Loc me nyom wa mito cuo kede mon kede nywak di oko timo ara cobo bala epone kame kirisito mito. Giacel ame pire tek me gero nyom ni en niang apokapoka me epelu (tic) me dano acel acel.

Icorakin me ngat apwonyo: Peny jo isoma pi somo itatam acel acel di kiko nywako peny ii ekodet adwong.

Itatam ka Lea:

Lea onywongo inyum ekeko di elwoko pote dek me otieno. Isawan atos oudo en emaro cwalo tenge itanda ame otwe twoe isondana mege kede ausi di udo atin mere tie buto ipar me eboli iyapiyapi di etie twaro momot pi lieto me ceng otieno. Lea oudo pwodi otyeko mwakini are kenekene inyum dadi kuo mere otieko doko ikengerer (nwang) Lono epone kame en oudo eparo kede. En oudo ewinyo ikuo mere bala ngat oti di bobo da eol do. Ekei jo awotino mege alem ebodo kede gi, di eko paro ot welao toto mere kede papa mere. Do di bobo epore gwoko atin karacel kede oot pi jogi cware. Lea oudo ngeo be daa mere omito peny gimoro ni kene kene kame di ecei iwang nino. Lea oko ryeryeun di eko donyo rigao ngute itetu ngee. Ikare ame gin pwodi kinyomere anyoma kede cware timeus, cware oudo maro dwogo ika tic sek di do gin kiko ot ilat di ki byele abyela kede pikipiki. Do nan do won gal oko bedo kede awotino mege. Edwogo di esawa okato di bobo ngwece me kome olokere itik kede kongo kede sigila di won ko yamo kop anak di pwodi likame edonyo kabuto.

Lea bin oryamakin kede timeus icokere me ipongai di pwodi likame bin kinyomere. Timeus oudo maro oot ikanisa. Lea bin oko tamo be cengemogo etwero bedo icuo aber amoto papa aber. Timeus oudo tie dano kalikame ger. Likame eko bin dongo Lea bobo da Lea oudo ngeo be Timeus likasobolo oot kede nyako moro, do cunye oudo odoko bor. Akadi ceng sabiti otieno kame di etie ipaco, emaro bedo bobor kede Lea. Likame bobo emaro tuko kede atin bala lem sek, bobo da likame eyamo kede dako (Lea). Won gire maro ot neno TV ara buto. Kame atin okok, amoto kame imata nganywale tie kede ibunan but Lea, Timeus bunano lea kede dawn me gero di elelemo ne kitek. Lea diko donyo yutuno bala koto bin likame enyomere, di eko dong di etamo be likame oudo engeo bala kuo bino bedo tek amano.

Itatam ka Timeus

Otieno acel nono, Timeus oko bedo piny di emato erangi kede awotino mege. Ngat acel ikomgi anyinge Baara oko geno yamo kop moro me iwa ikom mon dido gin dedede kiko ber nyero. Timeus oko paro pi Lea, di kome oko donyo miel (lworo). En oudo engeo be Lea omito dare kame di etuno paco gero moro bino mako Lea ikome. Lea oudo li kede ayomaic atwal. En oudo emaro koko ara bunano toto me Timeus kara cel kede tice dedede me oot ame owekone. Timeus oudo ngeo be toto mere cengemogo bino bedo dano ame ekite mege tek, do eko tamo bala Lea twero bedo dano adire. En oudo ingec mere engeo be toto meren otimo tic geno sek pi kare me kuo mere

lung nan do epore ber kong do wei ikare me tio. Lea pore niang kop no.

Timeus oko do cako bedo oko kede awotino me wek tetekenye eud epone me pido pien en likame emito winyo kop amako lok idyere dyere me imata mere kede dako mere Lea. En oudo do eol kede pido ka Lea pi kop amako tic kede alola me atin. Lea oudo do kare dedede cunye likame yom kede Timeus. Do Timeus yamo be en likame engeo be ango atimo tic paka ceng donyo da bobo apore bedo mot di ako wei otyeno?

Kop no oko mine edagi ot kede Lea ikanisa. Eko lagi bedo me ecuke bala jame dedede tie iber idiere diere gi do di li. Ikare dedede kame gin kitie ot ilego me odiko me ceng sabiti, Lea ngapo atin kiber di bobo eko gono esati acware acil mere. En ingec mere oudo emito be jo ngei bala gin kitie iber doko cunye gi da yom. Do ateni dong di yamere be gin kicane me timo sente aroma gi do ayomaic linegi ki diekal. Timeus oko cako bedo kede ur kame di jo da tie kede ayomaic me ecuke bala gin. Eko bedo kede awangaic pi lagi ot ikanisa atwal. Likame eko bedo kede niang bala ot gi ilega dwong mere li. En likame oudo etie kede ngec bala kuo twero bedo kede atotolun kacal kamano.

- Nyo oko timere iye itatam are gi?
- Otwerro poro kop ni benyo imiere ame tie but lwak joe wa?
- Tam me epone mene ame koto in imio but Lea? Par kiber nyo igonogo ame tie mit ka Timeus: Nyo ame oudo en etwerro timo pi mine twero gwoko Timeus kiber?
- Tam mene ame in koto ikonyo kede Timeus? Par nyo igonogo ame oudo lea mito: Nyo igonogo ame oudo etwerro timo pi gwoko lea kiber?

Ipwonyere ni, obino ngico epelu me icuo kede dako inyom. Rubanga omio wa pwonyere kame gwoko wa me konyowa pi bedo kede nyom ame tie kede loc.

Epelu me Icuo

Leno tam iekodet Adwong

- Epone mene ame oudo kono in itwerro tako kede epelu me icuo inyom?

Som Jo Epeso 5:23, 25, 28-29.

- Tiengini gi yamo benyo ikom epelu me icuo?
 - *Icuo en obedo wi dako*
 - *Icuo pore maro dako bala kame kirisito da omaro kede kanisa*
 - *Icuo pore maro dako mere bala ekite kame emaro kede kome di egwoko.*
- Icuo pore bedo wi dako bala kame kirisito da obedo wi kanisa. Epone mene ame kirisito oko tic kede bala wi kanisa? Epone mene ame icuo da pore tic kede bala wi dako? Anen mege ame tire di neno?
 - *Icuo en atel*
 - *Yesu omio kuo mere kede twero mere bala Rubanga pi bedo nyalakwa, amanono da icuo pore timo gi ayala pi gwoko, kede bedo ngat ka poko ne dako do likame timo jamini abeco piren kene kene*
 - *Likame epore me en dino dako mere adia pi wore, do epore maro dako, amara ka likame tie kede ikor. (Kirisito da liko dio kanisa adia pi wore amoto mwolere bute.)*
 - *Kame icuo omoko tam me timo gimoro, epore ber kong nywako tam nono kede dako mere me tetekenye di oko keto itic giame dako da opwoyo, do likame be gi ame icuo do en opwoyo.*
- Bala iepone kame icuo pore maro dako mere bala kite kame Yesu da omaro kede kanisa mere, epone mene kame oudo koto itetemo kede amara ka Rubanga?

Leno tam iekodet Atitidi

Ti kede **Gi kame telo tic me atin apwonyere**- Epelu me cuo kede mon.

Som Jo Korinti me 1 13:4-8, Jo Pilipi 2:1-8 kede Lakana 13:2-17 di iko dwodwoko peny ame lubo:

- Epone mene ame tieng acel acel gonyo kede amara ka Rubanga?
 - *Jo Korinti me 1 13:4-8 dire, mwolo, likame awangaic make, likame ewakere, likame etingere, likame ebedo abongo woro, likame emoo jamini amake pire kene, likame ie wang awakawaka, likame egwoko rwonge me kope areco, ie likame yom kede kope kareco, do ie yom kede ateni. Di bobo egwokere, egenere, engirikino, amara likame poto.*
 - *Jo Pilipi 2:1-8 mwolere, di iko pwono ud arabo magoba me jo icegun me agege, di itio ne jo kede jalere.*
 - *Lakana 13:2-17 tic ne jo ace.*
- Nyo ame koto Timeus (iye itatam wa me sek) otimo ne dako mere Lea, bala iepone ame Baibuli pwonyo kede?
 - *Jalere pi mino kony me oot/ kede tuko kede atin*
 - *Tero kare alac kede Lea.*
 - *Cuko cuny Lea pi udo kare me bedo kede jo me diekal mere*
 - *Yamo kede di bobo emio Lea kony me bedo kede nywak aber kede toto mere*
- Icuo karuno nyuto amara benyo but dako mere di ebeo iyote gi? Alubere kede nywak me ikodeta uu, wokunu kede jamini me atima aromo 10 ame icuo pore timo pi nyuto amara me epone ni but dako mere.
 - *Epore timo dako mere kisa kame rwenyo niang otimere.*
 - *Epore winyo tam ka dako ikare me mino tam*
 - *Epore eda tingo atin- di bobo eko lwoko atin gi.*
 - *Epore ot omo pi ikulo ne dako mere.*
 - *Epore genere ne dako mere.*
 - *Epore gwoko idwe tetekeny dako da ud kare me welao jo ace.*
 - *Epore ngeno jamini mege ame dako meren mito di eko cobo, do edwogo cobo meren icen.*
 - *Epore bedo dano me cuny aber di bobo etie anen- bobo diekal mere likame keng lego buli sabiti acel acel.*
 - *Epore bedo ngat ame lego pi dako mere*
 - *Moi tam mere di inywakunu tam apirgi tek karacel.*
- Adwokini nyo ame bino timere kame di icuo likame oko twero cobo epelu mere iepone ame Baibuli tatamo kede?
- Kame icuo oko tero dako mere bala ame Baibuli pwonyo wa kede, nyo en ame bino dong di mulo nyom wa?

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: *Nyogao peny kimalo go. Peny ekodet acel acel pi nywako anapeta me tice gi, tice mogo me itok twero wok, dok cen igiame Baibuli Waco di iko cuko cuny gi pi lego pi kop nogo.*

Leno tam iekodet Adwong

Rubanga omio cuo epelu aromo are inyom- pi bedo wi dako kede maro dako bala kame kirisito da omaro kede kanisa, kede epone kame emaro kede kuo mere. Yesu omio apor kede ngatic, di elwoko tien jo oor mege di bobo eko mino kuo mere bala gi ayala pi alako wa. Yesu oudo paro pi jo di bobo emwol, emio twero mere bala Rubanga, di likame emao twero nono amaa.

Etie gi ame piretek me wan niang epone ame Yesu otio kede epelu nogi me kur olub acel ikom epelu ara gi di wiwa ko wil kede acel. Kame di wan ongico kiber kuo Aburamu oneno esawa mogo di ekakasaro tic ocelu kalamo ace paka mino isawan atot adwogini mere en pekini.

1. **Tic bala wic do di amara li (Agege 12:10-16):** Aburamu otero dako mere imisiri pi bwot ikom kec. Bin ecoro dako mere pi yamo ne jo be en ebedo amimere me wek tetekeny kur eud awano moro. Bed bala amano da, pwodi oko neno kaka ler di parao tero sara pi bedo acel ikom mon mege. Pi mano wan oneno di Aburamu tie tic bala wic me diekal dibobo etie tamakino cane pi tieko peko me kec idiekar mere.

Amanono da, en oudo likame etie maro dako mere en omio ekwao dako mere pi ngalo me wek tetekeny edok dako me icuo ace. Rubanga di oko cungo ikop no apaka lako sara ipeko me epone no.

2. **Maro, do di likame iko tic bala wic me diekal (Agege 16:1-4):** Sara okwao Aburamu me wek ebut kede Agar tetekeny eud atin di beo kibute, do kakame bobo peko oko neno kede, eko bobo kwano Aburamu pi riamo Agar tenge. Aburamu oko mede ot anyim kede tam ka sara di likame eko lego iye pi niang kame di tam nogo beco. En emaro sara do bala kite kame en ebodo kede wi dako mere, oudo koto bin eyutuno ne sara iswiliaka ka Rubanga ikop amako buto (sex) be en etie pi jo onyomere kenekene di likame eko yei pi ot kede ik me dako ikom kope go dedede.

Aburamu lioko sobolo bedo icuo aber. Kame dano mito be ebed icuo aber, miero enen be ebodo wi dako di eko maro dako bala iepone kame kirisito omaro kede kanisa. Acel kame ocungo abongo ocelu, etwero musungo nyom.

Epelu me dako

Leno tam iekodet Adwong

- Li adul nin, epelu me dako ber en nyo?

Som Agege 2:18- 20.

- Rubanga gonyo be dako en obedo nyo? (Nyakony)
- Epone mene ame in igonyo kede kop no- (Nyakony) nyo en ame nyakony twero timo?

Som Iswiliaka 33:29 kede Jabuli 121:1-2

- Ngai en obedo nyakony wa itiengini gi?
- Epone mene ame koto in igonyo kede ngakony di lubere kede tiengini gi?

Ateni tie be ileb asek kop acel inonono ame otio kede itiengini gi dedede. Di Rubanga gonyo dwong me mon pi bedo nyakony, etio kede kop kame cimo epone me nyakony kame wan otero bala apor me are pi nyakony.

Sitani ongalo wa di eko mino wa niang abe ikom “nyakony”. Likame etie tam ame jo paro bala koto epasoit. Do gony me ateni me “Nyakony” ki Baibuli, dwong mere ine-Dano atek ame obino pi konyo kede mino kony but dano amito akonya. Kop acel ni otio kede tien kame romo 16 di ecimo cal me ekite ka Rubanga En ebodo teko wa, nga gang wa, nga gwok wa, kede ngat ame konyowa. Rubanga ocweo Eva pi poko teko opong kede mino kony but Adamu.

- Pi wan niang tam me Baibuli ikom “nyakony” kop no twero loko niang wa benyo ikom kop amako epelu me dako?

Som Jo epeso 5:22, 24,33 kede petero me 1 3:5

- Tiengini gi yamo ne wa nyo ikom epelu me dako?
 - Dako pore mwole idud loc acware bala iepone kame emwole kede but Rwot.
 - Dako pore tero cware ter me woro. (respect)

Rubanga omio mon epelu aromo are inyom. Me agege en maro, woro di eko mwole amoto miire but jo acwogi bala ngatel me diekal. Me are en bedo ngakony ka Rubanga atek di egwokere.

Leno tam iekodet Atitidi

Tic kede **Gi kame telo tic me atin apwonyere** – Epelu me cuo kede mon pi mino adwokini me peny ka lubo:

- Jamini mege igo ame koto bin Lea otimo pi doko “ngakony” di eko tic ne Timeus kede wor?
- Yote mege me aluba pi doko “ngakony” di iko nyuto mwolere ka Rubanga kede wor but cuo? Ki ii ikodeta tamakino pi paro apor ara anen aromo 10
 - Ik cam, ot pore bed cil, kede ace da

- Nen be jo diekal ni tie kede igoen acil.
- Konye (cwari) kede tic mere.
- Cwei diekal ame tie kede ayomaic.
- Ocuk cuny cwogwa
- Onywak tamwa kede par wa kede cwogwa
- Oleg pi cwogwa
- Obed kede awinyawinya but cwogwa
- Oyam kiber pi cwogwa
- Kop ni mulo nyom benyo kame di dako otimo epone jamini gi?
- Adwogini mege ame bino timere kame di dako liokosobolo cobo epelu mere bala kame Baibuli gonyo kede?

Dwok kop

Icorakin me ngat apwonyo: *mi ekodet acel acel nywak tice gi ame onapo ipapula. Nyogao ngico apeny me malo. Kame di niangere obedo li amoto peny ikom tien kop kame Waco be mon pore mwolere idud loc ajo acwogi cuk cuny gi pi dok cen me somo esula kame tie ii Epeso di kiko peny Rubanga pi minogi rieko.*

Leno tam iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: *Kame di etie giame maro timere ibut mon ki lobo un be mon en ame pore timo tice atot, dwong mere be adul me kop in teko mere li cengemogo etwero tiek di ecungo ii angalo be mon pore tic bala mabus do di cuo tic gi bedo di kineno anena.*

Amanono da, kame di tie jamini mogo ame onao tweno mon pi timo, dwong mere be adul ni twero bedo me kony pi mino ingicun aber ikom neeno me Baibuli ikom tice me epone mege en opore ne mon me atima.

Som Agole 31:10-31

- Tiengini gi owandiko ikom ngai? (Dako me awora)
- Tiengini nogi owandiko ne aluu? (tieng 2-cuo)
- Nap piny tice mege ame dako ni tie timo.
 - Etimo tic mere kede cing di etimo jamini –igoen karacel kede jame me oot.
 - Eiko cam aber pi jo me ode
 - Ewilo lobo
 - Epito nyige me olok
 - Ewilo di eko cato jame mege atale kiber.
 - Etimo tic kitek
 - Eparo pi jocan kede jo amito akonya
 - Egwoko jo me ii ode kiber
- Tice mege en ame mon onao timo ii adul niin? Mege en ka likame oyei ne mon timo ii adul niin?
- Pinyo komio omio dako ni woro? (en likame enyap, bobo egwokere di jo pwoye)
- Tice mege ame dako nin timo? Do in imie woro benyo?

Nyuto tic ii Amadalan:

Leno tam iekodet Adwong

Som Jo Epeso 5:21

- Tieng ni nyuto newa nyo ikom epelu me cuo kede mon inyom osipakin ikom Rubanga?

Icorakin me ngat apwonyo: *Ti kede Gi kame telo tic me atin apwonyere- amara kede woro- Amotoko kame di cuo onyanyalun kede mon arabo nat peko tie iyamo kede cuo karacel kede mon ii adul. Mon da tie bala papula aber me aluba.*

Wan nakanaka otamo ii ekite ame wan oparo kede bala cwogwa amoto monwa koto otimo pirwa. Cunywa kumo ara olilo pi jamini ame gin likame kitimo. Isawan mogo kop ni mio wa obedo kede ur kame cwogwa amoto monwa maro wa amoto woro wa. Otam ber bobo yo ace me paro kede timo.

Kede nyakony

1. Ket anapeta me jamini ame cwari amoto dako ni timo pi konyi (but jo apwodi lionyomo, papa nin kede toto nin timo nyo pi konyi?)
2. Di do in ineno jame ame tie ii anapeta, leg di ipwoyo Rubanga pi cwari, ara dakoni (amoto jonywal).

Timo ingicun in apiri

Nyo ain itwero timo iyo ngei pwonyere ni pi nyenao nywak ni kede dakoni amoto diekal ni?

1. Iceng kalubo:
 - **Cuo:** Wace dakoni be in imio pwoc adwong twatwal pire kede pi gi dedede ame en etie timo pi gwoko diekal ni. Peny kame di tie gimoro ame en etamo bala koto itimo pire pi mino kuo mere bedo yoyot. Yutuno be dako mito niang kame di ateni in imare.
 - **Mon:** Wace cwari be in imio pwoc adwong twatwal pire kede tic atek ame etie timo pi gwoko diekal ni. Penye kame di tie gimoro ame en etamo bala koto itimo pire pi mino kuo mere bedo yoyot. Yutuno be cwari mito niang kame di ateni in iwore.
 - **Jo apwodi lionyomo:** Wace jonywal ni be in imio pwoc adwong twatwal pirgin kede pi jamini dedede ame gin itie timo pi diekal uu. Peny gi kame di tie gimoro ame gin kitamo bala poro atima pirgi pi mino kuo gida bedo yoyot
2. Buli ceng acel acel tamakino me timo gimoro acel pi nyuto ne cwari amoto dakoni (amoto jonywal) be in imarogi amoto iworogi. Bala apor:
 - Lea oudo tamakino me dong di likame engunguro ikare ame Timeus oudo dwogo kede paco di esawa okato do di bobo etamakino kede teko me dong di engirikino kede toto me Timeus.
 - Timeus oudo dwogo ika tic mere di eko donyo tuko kede atin en eko donyo yamo kede Lea kope otimere ne Lea iceng no kede kite ame ceng mere da obedo kede.
3. Ter kare me wandiko tam mogo anok amakin ame in itwero timo buli ceng isabiti ni. Legi di ipenyo Rubanga pi konyi timo ginogi.

Yote me alubagi twero winyere bala gi atek twatwal kame in pwodi likame ikapakin me yamo kede cwari amoto dako ni (amoto jonywal ni) gei do ber kede ilega pi cwari arabo dako ni buli ceng. Leg buli esawa kame cunyi tie kede kumo (iturur) amotoko kame ililo. Pwoi Rubanga pi cwari amoto dakoni di da iko kwano Rubanga pi konyo uu inyom uu.

Pwonyere me 2: Nyom atie kede yomcuny

Kop apirgi tek

1. Wan otwero gamo nyom ame tie kede yom cuny di beo ingeno papat ame wan otie kede, jo awan onyomo karacel kedegi, dano moro no dedede iyapiyapi me diekal.
2. Opore pwonyere ijamini mogo me yotkom kede yote me baibuli konyo wa me iko papat wa pi tieko abuawic.

Jame me tic

Gi katelo tic me atin apwonyere:

- (a) Ongei papat wa (itabu acel buli danokede ameda pi jo onyomo)
- (b) Tieko tim me gero ii diere diere wa.

Nyuto epelu di beo ituko

Tic iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: Peny ara kwai mon adek ame karuno jalere pi timo tuko, migi tic acel ikom tice adek: Mara, kede toto mere, kede waa mere- Susana.

Nga itatam: Mara obedo ikom iot atoto mere kede kumo adwong. Eko yamo kede toto mere.

Mara: “Epeta wa oudo cil me aura oko mina atamo be kuo wa me nyom da bino bedo gi me aura. Do nan ingei dwe acel kenekene nyom otieko nyote paka dubere”

(waa mere, Susana, Odonyo)

Susana, “nyo en odubere?”

Mara: “Likame tie gi ame oudo ango aparo. Ango gira oudo atamo be amito bedo kede yomcuny kame di anyomere. Do nan dokon ngoi kede leno kope kalikame beco en asingo tot. Wan likame otie kede awinyawinya ikom gimoro dedede”

Susana: “Oh, ango ikomani oudo atie kede peko acal acala amano kede cwara! Do ngat acel ikom jo awaani na bin oko yamo keda paka konya kony me aura. Bia buta kane me wek oyami ii kop no”

Leno tam iekodet Adwong

- Nyo otimere ikom tuko ni?
- Kop ni geno sek lem pwodi likame etimere ii adul ni?
- Pinyo omio etimere?
- Jo apat da nywako pekini gi kede jo ocegung bala ame Mara otimo kede waa mere Susana? Pinyo ara pinyo li?
- Tam mene ame wan otwero corakino kede mara?

Nyom atie kede yomcuny

Gero me ii oot bino timere apaka iton nyom ame tie kede yomcuny da. Kame ngatamoro bino yamo ni be cako me gin nyomere pwodi likame rwenyo niang moro otimere negi udo likame ecungo ii ateni.

- Jamini mege ame maro kelo rwenyo niang idiere diere me jo onyomo?

Leno tam iekodet Atitidi

Som tiengini ame lubo go- nyo ame wan oniang iye ikom esirit go me konyowa iepone me yii kede rwenyo niang iber?

- Jo Korinti 1 15:41 kede jo Korinti 1 12:4-7 Rubanga ocweo dano dedede iepone kitegelikina, wan otie kede jamini okato apapat do di bobo omiowa giamia da apapat. Opoire ngeno iber papat ame wan otie kede di oko yei gamo alubere kede epone ame Rubanga ocweo wa kede di opapat.
- Jo Epeso 4:32 opoire bedo jo amwol di otie kede kisa kede cuny me isasir di oyutuno be wada ikomwa likame ocil dedede (perfect)
- Petero me 1 3:9 kede Matayo 5:23-24 opoire bedo jo ikapakina pi kwano kisa. Akadi koto dano ocelu ca en okelo peko, wan opoire dong di ikapakina pi iko gi odubere.
- Jo Pilipi 2:3-4 opoire paro pi jo apat bala jo apirgi tek kalamo wan.

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: *Peny ekodet pi nywako gi ame gin kipwonyere iye iepone me mako gero me ii oot do lubere kede tiengini ame ongego somo. Peny ekodet apat da me tetekenyo gida kinywak tiengini apat odong ka.*

Leno tam iekodet Adwong

Tim mogo me bedo abongo winyere oyaro bino timere. Rubanga ocweo ngat acel acel ikomwa papat. Otie kede jamini okato papat. Pi mano kakame wan onyomere kede, udo giame otamo bala bino timere da tie di papat. Wan dedede otie kede tam kame nyuto ne wa kite ame cwogwa bino bedo arabo mon wa, do likame tie epone moro no dedede ame bino cobere di lubere kede ekite ame in iparo bala dako ni amoto cwari bino bedo.

Dano karacel kede tic me dako

Icorakin me ngat apwonyo: *Buli dano pore udo itabu acel me **Gi kame telo tic me atin apwonyere** opoire niang ekite ame wan opapat kede. Pire tek me mino acorakin acil pi tic ni! Kame jo likame twero somo, amoto likame kitwero niang kop no, in do itwero somo wi kop acel acel di gin iko keto alama ii lain (enyiriri). Timunu me agege karacel. Wac negi buli dano acel acel pore keto alama me "X" amoto kiket nyingi ii lain (enyiriri) ame cungo aka ka giame gin kimito timo. Cuk cunyi kibed jo me ateni ikom gi ame gin imito timo. Me agege, kipore ngico papula acel lung (page) di iko keto alama igiame gin kipwoyo. Di iko mino niang pi gin medo beo ii papula (page) di iko keto gi ame gin kiparo bala mon gi yero amoto pwoyo di kiketo alama "O". Kakasaro be pire tek be likame kinywako tam me gi ame gin iketo alama mere ca awakawaka. Kame di dako ka ngatamoro no li, itwero bobo medo mino itabun ace me gi ame opwonyo wa di iko tero paco me wek mon gi da ko udo kare me beo iye paka tiek di do iko leno tam iye icen. Pien kame kibeo iye isawan atot di kinywako icel, itwero do peny icuo kede dako pi gida neeno karacel.*

Buli dano acel acel pore udo itabu acel ame omio but atin apwonyere (students guide). Obino somo itabu ni tien are:

1. Pi tien me agege- Som wikop acel acel di iko keto ii lain alama me "X" di iko wandiko nyingi pi nyuto giame **in** imito.
 - Otimunu berkong me agege karacel. Rwenyo niang ame di rwenyo niang obedo tie, imitunu bala koto itiekunu kop no awakawaka ara berkong itamakinunu gwoko anapakin? Kame in iwinyo di imoko itek be nakanaka eber ne gwoko anapakin pi kelo arucakin inyom ni, itwero keto "x" di iyapiyapi kede lain amoto enyiriri ki yapiyapi ibad tetu cam. Do kame di in imito timo gi dedede, itwero keto "X" di iyapiyapi idier lain (enyiriri).
 - Som papula lung (page) di iko keto alama igiame in imito bala timere ni ikom kare atek.
2. Pi tien me are- som buli wikop di iko keto alama ilain kede "O" ame in iparo be **dakoni amoto memba moro no dedede me diekal** bino mito (yero).
3. Kame di in kede dako ni itiekunu 1 kede 2 itwerunu do nyuto ne dano acel acel kede ngawote papula ni dido ikounu leno tam iwikop acel acel karacel kede apeny ame tie ingei itabu ame konyo atin asomo.

Pwonyere me 2: Ongei papat wa

1. Pi buli wi kop, ket alama iwi enyiriri (line) kede “X” kame mit **ni** tie iye.
2. Pi buli wi kop, ket alama iwi enyiriri (line) kede “O” kame ngaodi arabo nat kame mit me nga woti tie iye.

Bedo abongo winyere		
like awakawaka	_____	Gwok anapakin
Sente		
Tii kede	_____	Kano
Jo		
Bed kede kare kede jo apat	_____	Bed kede kare in keni
Timo iik		
Tim iik iko moko iye	_____	Time oyotoyot
Gwok esawa		
Tun sek	_____	Tuni ii esawa arabo di esawa okato
Mino wii wei		
Oot oko	_____	Bed paco
Nino		
Oot buto di esawa okato	_____	Cei sek
Tuko		
Amitacuny	_____	Gi alikame cunyi mito
Igwen		
Gi me opwonyo apwonya	_____	Leger leger
Cilo		
Cil itek	_____	Gi arac
T.V.		
Gwoke di etie	_____	Uce oko

Apokapoka nyo ace okelo atwomotwomun ii nywak uu?

Nan do kame itiekunu nyut ne ngawoti giame in iketo ipapula di do ikounu leno tam.

- Itie kede niangere me ateni di lubere kedemit me dano ocelu? Tie gimoro ame oweki di itie kede uur?
- In karacel kede dakoni /amoto dano moro me diekal kiyapi yapi adwokini amoto agam uu omaro dong di rorom di lubere kede wikop acel acel?
- Bala nat adulio mege igonogo en ame in iko bedo di irorom kede ngawoti, di bobo ekaruno bedo yoyot me uun winyere iye?
- Adulio mege en ame ipapatunu atwal?

- Wikope mege en ame karuno cweno rwenyo niang inyom uu?
- Nywakunu yamo iepone ame itwerunu mako kede adulio mogo ame mio itienyu di ipapatunu.
- Ikarununu tic kede teko me dano acel acel benyo me gero nyom amoto arucakin idiere diere uu?

Kame in iteru kare alac di pwodi likame inyomere, dwong mere be udo in ipat kede kope gi dedede. Aka koto ida ber tamakino loko dano ocelu, ipore ber niang kakame teko gi tie iye di iko mino gi kony ii adulio ame goro gi neno iye. Amoto itwero tamo bala papat me jo are go nonok pien udo in likame pwodi ineno papat ni bala dano abedo kene. In ipore timo tic waru kame di ida papat ni bino neeno kaki cararai.

4. **Wandikunu ik karacel (plan):** Tim ik di cimo epone ame imito mako kede adulio ame in ipat iye. Yer adulio 2 ame nyuto papat, di iko wandiko ik di cimo epone ame ibino tieke kede.

Apor me 1- Sente:

Kame di dakoni maro tic kede sente do in imaro kano (gwoko), nan do sipakino ik di nyuto epone ame imito tic kede sente di ikounu kano ace. Cengemogo iwinyerenu pi kano wel moro no, mito di kara dul moro odong ame karuno konyo dako buli sabiti acel acel/ amoto pi dwe me tetekenyu konye kede jamini mogo apirgi tek amako oot di lubere kede winyere uu karacel.

Apor me2: Mino wii wei

Kame epone me mino wii wei en in bedo paco do di cengemogo dako nin mito oot tenge me paco, itwerunu winyere iepone ame un itwerunu udo kede ayomaic. Itwerunu winyere me oot oko me paco karacel iwor acel pi sabiti acel di bobo ikounu dwogo paco da iwor acel pi sabiti di itienyu wenowiic. Arabo itwerunu yei be isabiti acel icel amoto ire dako ni twero ot tenge me paco di icuo ko dong paco.

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: *Peny ngat acel amoto are ikom jo onyomo pi nywako ik gi pi papat acel (one difference).*

Bedo wa di opapat karuno mino wa otuno idipo wic kame di likame onywako gi karacel di oko timo ik ame tio pi jo dedede.

Tieko Rwenyo niang

Gi kame olwongo be rwenyo niang bino timere do opore pwonyere iepone me tieko gi iyongayo ayoyot. wan likame otwero yei ne gero me ii oot doko tek. Obino tamakino awaka waka me tieko gero moro no dedede di likame eudo kare me dongo.

Jo Epeso 4:26 Waco newa be, likame opore yei ne ceng donyo di pwodi lilo tie icuny wa. Mane tie iyutun aber me wan bedo jo agwokere me iko papat wa awakawaka di likame oyei kare kato di lac. Kop ni pire tek inyomwa, karacel kede inywak wa.

Leno tam iekodet Atitidi

Ti kede **Gi kame telo tic me atin apwonyere** – Tieko rwenyo niang. Som tieng acel acel. Wandiko piny pwonyere atek alubere kede epone me tieko bedo abongo winyere.

- Matayo 7:3-5 nen be igeo ber ngeno raco ni me agege, kur iring awakawaka me cimo raco me jo ocegum.
- Matayo 18:15 nyimao kop no in apiri, likame inyim jo ace, singo bala nat idwe.
- Agole15:1 nyimao di wii okwei. Do kame di awangaic moro tie cwai ceng no anyim.
- Jo kolosai 4:6 mikope ni eliling likame iepone ame bobo lolo cunyi ara likame itere bala iwa.
- Jo pilipi 2:3 Tamakino timo ingicun ikom kope me dano ocelu. Cengemogo nat en etimo iber do in ipoto (kopoloi).
- Jo epeso 4:26 iyo ngei in tatamo badni weke. Kur iter bala iwa pi in tamakino mito loko tam anga woti pi dwoko ibad nin. Isawan mogo in ipore yei me wek ibedunu papat. Kame di etimee kede amara ibinunu gwoko mulem uu.

- Agole 19:11 Kur cunyi turi ara dong di wii liatie tic. Bed kede amara bala lem sek tetekenyanapakin diko dong di tie ii ot uu.

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: Kame di ikodeta otieko udo pwonyere apirgi tek, med ngico gi bobo di itio kede iwandik me malo. (notes) Wandiko pwonyere apire tek pi tieng acel acel ii ebao atar.

Tic me ekodet Atitidi (Imit ni)

Di do itio kede tam apirgi tek ame itieko udo, cwei tuko aromo are- acel nyuto yo arac me tic di beo ipapat kede acel di nyuto yongayo aber. Yer pekini ame maro timere pi kelo papat me tam. Itwero tic kede acel ikom apor ame oudo ogeo yamo sek.

Icorakin me ngat apwonyo: Peny ekodet acel acel pi timo tuko ikodeta go dedede. Peny ekodet dedede be, pwonyere ny inonono ame gin kineno ame jo otimo amoto likame otimo.

Medo timo ingicun iekodet Adwong

Ipwonyere ni, wan oudo opwonyere me ngeno papat ame tie inywak wa, nan do tim ik (plan) me ekite ame in itwero mako kede papat wa di opwonyo epone me rwenyo niang ame tie ii diere diere wa.

- Pwonyere mene ikom mage apire tek me tieko adipa wiic ame in nakanaka wii maro wil kede amoto etek me atima?
- Tam me yote mege ame wan okaruno yutuno kede ateni me kop ni ceng ace ame di rwenyo niang obedo tie?

Yutuno, pwonyere ni likame tie pi jo onyomere kenekene amoto me in tic kede but dako ni kenekene. Wan otwero tic kede pwonyere ni ikabedo amako nywak moro dedede kame di rwenyo niang tie.

Icorakin me ngat apwonyo: Tiekunu kede ilega be Rubanga konyu kede rwenyo niang iepone onapakin ii yongayo ka Rubanga, di oko niang be bedo di opapat likame pore mino wa bedo kede lilo amoto yii.

Pwonyere me 3: Tic kede kope ame wanakino kuo me jo

Kope apirgi tek

1. Opre ngeno di oko tic kede epone ame wan owanakino kede ngati kede nga wote pien awanakin ame likame otiek twero dubo nyom.
2. Kwano kisa me ateni but jo ame wan owanakino bino konyo pi dwoko nywak wa.

Jame me tic

Cal agoa (ii ajikini me pwonyere):

- a. Cal me diekal (itabu acel pi ekodet – kame onyilo pat)

Gi kame telo tic me atin apwonyere

- b. Ngico kede udo awanon (itabu acel buli dano)
- c. Madalan me kwano isasir (Itabu acel buli dano)

Gi mako cal/dwan (kame romo pi ekodet acel acel pi tic kede me keto cal me diekal karacel)

Medo timo ingicun kede nyuto pwonyere

Leno tam iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: peny ekodet kame di kitwero yutuno gimoro ikom pwonyere okato cen. Ngic tiengini pi yutuno ne ekodet wi kope adongo.

- Pwonyere mege igonogo ame in ipwonyere iye iepone ame wan otwero leno iye tam di oko iko iber papat wa?

Akadi koto ii nyomere ame jo tero bala ber isawan mogo tie ame icuo amoto dako amoto gin dedede itwero wanakino kede ngat acel acel. Cengemogo awanakin ame dano oikere aika me timo, cengemogo likame eikere me time.

Tic me ekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: Mii ekodet acel acel papula me cal agoa ame onyinyilo tenge **Gi akonyo neeno** me cal agoa – di enyuto jo me diekal (twatwal mere 4-6 me adulion (pieces) kede gimako cal/ dwan. Peny gi wek tetekeny kimak cal dwoko karacel

Abongo gi mako cal, ebedo tek me doko dwoko bobon cal gi karacel. Timo kisa en “gimako cal” ii nywak, singo twatwal nyom. Egwako adulio dedede karacel akadi di oudo awanakin amoto nywak otur oudo tie.

Awanakin turo nyom atot. Emio jo dong di bor doko di likame kitwero konyere kengi kengi.

Ii pwonyere ni, oneno epone mene ame otwero dwoko kede nyom odubere pi awanakin.

Me agege- ud kakame awanakin tie iye

Leno tam iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: Nyogao lubo **Gi kame telo tic me atin apwonyere** - ud gi ame kelo awanakin- karacel. Mi kare but ngat acel acel pi timo ingicun iyo ngei gin somo di kileo tam pi tieng acel acel.

Som Matayo 5:23-24

- Di lubere kede tieng gi in iparo bala teko mere tie tuai pi rucakino awanakin amoto adipa wic?

- Tieng ni tie yamo benyo be “atie kede kop ikomi”?
- Opoire timo nyo kame awanakin tie inyom wa?

Baibuli yamo kaki lererei be, wan opoire rucakino nywak wa. Rubanga paro be pire tek twatwal me en yamo newa me yai ber tenge itic me woro (worship) di oko timo amanono. Me wan bubunyo timo arucakin me nywak, awanakin bino dwogo piny. Iyo ngei dwete mogo anak, gi ame cakere di titidi bala awanakin twero dongo paka doko peko adwong.

Tieng ni yutuno ne wa be kame wan omio ngatamoro olilo kede wa opoire dok cen di oko kwano kisa. Tieng ace alubo, oudo be kame dano moro owango yii wa, wan pwodi otie kede akarinikin me wan oot butgi.

Timo ingicun me dano acel

Obino tero dakikan mogo anonok me ling momot di oko penyo Rubanga pi nyuto newa yote mogo ace ame wan owanakino kede jo aupawa- mon/ cuo kame di tie. (dako ni/ cwari amoto kame di in pwodi likinyomo, par pi nyawoti ki yapiyapi amoto dano moro acel me diekal) par pi adulo mogo me piny go:

- Tie gimoro ame timo obwoni ame in oudo ipoire timo?
- Tie gimoro ame in itimo (amoto ame itie timo) ame oudo likame ipoire timo?
- Timo gimoro mam otieko bwoni ame in ingeo be cwari/ dakoni mito ni pi timo?
- Iyamo kop moro ame wanakino?
- Nyuto amara mam otieko bwoni karacel kede cuko cuny?

Leno tam iekodet Adwong

Som Matayo 18:15.

Likame do kenekene be wan opoire ngeno yote ame wan omio kede jo ame onyomo kede lito di oko wanakino nyomwa, do opoire ikere me yamo ne mon/ cwogwa kame di amoto owanakino wada. Cengemogo mon wa likame mito bala kiwanakino wa, do pwodi owanakin. Cengemogo gin likame kisobolo ngeno gi ame kitimo. Kame likame iwaco ne gi, etwero mino awanon no cweo pige wang inyom uu. Dako ni likame bino ngeno gi arac da bobo likame eko sobolo weno pige wang.

Timo ingicun piri keni

Ter kare anonok di iko paro yote ame owanakino in kede. Cenge mogo etwero bedo gimoro ame dano ame in inyomere kede likame twero niang bala etie wanakino in.

- Mam tie yote mogo ame dano ain inyomere kede owanakino in iye?

Keto itic

Legi di iko cako nywako kop gi kede ngat ame in inyomo kede isabiti ni.

Likame tie ngatamoro ikomwa opoire. Wan dedede otieko wanakino jo apat, do bobo wada ikomwa jo otieko wanakino wa. Di lubere kede pwonyere ni ace, obino medo udo pwonyere pi niang epone amiero orucakino kede nywak wa ikom awanakin nogi. Isabiti ni opoire yutuno jamini ame in iparo nan di iko nyimao amoto leno tam in karacel kede dako ni – ikonu sasirikin kede timo kisa di eko wok iber.

Me are – Kwai isasir kame di iwanakino jo ace

Leno tam iekodet Adwong

- Jamini mege ame maro rire inyimwa iesawa me kwano isasir kede kame wan otie ngangao jo ace pi timo wa kisa?
 - *Ewaka*
 - *Tim mogo me mingo kede lewic*
 - *Mono esawa amoto kare*
 - *Lworo*

Som Luka 15:11-22.

- Jamini mege oko rire ikuo me awobi atidi?
- Nyo en ame awobi atidi oko timo pi dwoko wad/ arucakin mere kede papa mere?
- Nyo en ame wan opwonyere iye ikom itatam ni di lubere kede kop amako kwano isasir?

Icorakin me ngat apwonyo: Wandiko yote amoto madalan gi iebao atar amotoko ikaruno timo ipapula alac me wek ebed yoyot me asoma pi madala acel acel. Di iko penyo jo ame karuno jalere pi somo **Gi kame telo tic me atin apwonyere** dedede – madalan me isasir- di ogonyo iber madala acel acel. Kame di jo dedede oniang madalan go dedede, itwero tieko kede mino gi timo tuko ikom isasir.

Yote amoto madalan 6 me isasir pi dwoko nywak kame di amio awanakin

1. Tuc bal ni but Rubanga
2. Tuc bal ni but dano ocelu abongo doko in nyuto lonyere ni
3. Kwai isasir igi ibecokina ame in itimo
4. Kwai me wek timi kisa
5. Lok ikiteso ni
6. Yei adwogini me tice ni

Omed bobon yamo kop ikom madalan me isasir:

Madalan me isasir

1. **Tuc bal ni but Rubanga**- kame di wan owanakino cwogwa arabo monwa udo likame oworo Rubanga. Pimano, opore oot but Rubanga me wek okwai kisa pi gi arac ame wan otimo. Yei kisa ka Rubanga bino mino wa omwole icunywa me tuco gi arac kede udo isasir kibut dano ocelu.
2. **Tuc bal ni but dano ocelu abongo in bobo nyutere bala icil**-nakanaka kame wan otuco bal wa, omito bobo tatamo kop atot ame nyuto pinyo omio otimo gi ame otimo. Pi mano, kope atot go twero mino ebedo tek ne dano ocelu pi timo wa kisa.

Apor me 1:

Ronikino: Angeo be ayamo kope me ibunan ikomi inyim jo awotino ni nyoro, do oudo likame akaruno timo amanono kame di in oudo likame imio wan otuno iyo ngei esawa acel twal.

Yo opore: Awanakino in kede ibunan inyim awotino ni nyoro, ebedo gi ame atimo abongo mwolo itetu buta.

Apor me 2:

Ronikino: Ango angeo be oudo atie kede ngur di bobo ager ikomi iwor anyoro, do oudo ida koto ber iyutuno be imatani oudo tie bunano anga sana do bobo da anga aol kede tic atot.

Yo opore: Oudo erac pien abedo dano ame oudo paro pire kene di likame aparo pi lito amoto ekite ame dano winyo kede, ako bedo ngat ame ngur twatwal ikomi iwor anyoro. Tima kisa pi wanakino in.

Tirano apor acel acel kimalo go. Yo mene ame in itero bala ber me timo kisa?

3. **Isasir**-Ipore bedo dano ame yamo gi kibecokina igi ame in imito be timi iye kisa di iko nyuto iturur me cunyi ii ateni. Yam gimoro acal aman “cunya likame tie iber pi gi ame atimo” arabo “awinyo kirac iepone ame ateri kede”
4. **Kwai kisa** – Opore ngeno be omito kisa. Cengemogo dako ni amoto cwari likame okapakin pi timi kisa awakawaka, pi mano opore dire. Leg wek Rubanga kony dako ni amoto cwari pi timi kisa. Likame in ipore dino gi adia pi gin Waco be gin kitimi kisa ame piemio kedemit gin.
5. **Lok ikiteso ni** – Likame eromo ne wan tuco balwa kede kwano isasir ame wan likame obedo kede ik pi lokere ked emit me timo karacel kede dong di otimo bal acel nakanaka. Adul me gi ame wan otwero timo pi dwoko

arucakin/ wad en wan neno be in itie kedemit me lokere itam ni, kede diru me ngec ni tamakino kede teko dedede kur doko irucakino timo.

6. **Yei gamo adwogini** – Dano cengemogo mito be mie isawan amoto kare me timi kisa. Ida ipore dire di ikwao Rubanga pi konyo gi me timi kisa. Awanakin mogo cengemogo karuno neko gen ame tie ii nywak. In ipore ngeno be dako ni/ cwari cengemogo likame tie kede gen ikomi bala kite ame lem itimo kede sek. Mane adwokini me tice ni. Kwano isasir likame sobolo mino kop doko nyen. Isawan mogo cengemogo in ipore bedo kede adwogini me jamini ame in itimo. Etero kare me mino awanakin ame in ikelo ikuo me dano pi yai tenge.

Tic me nga Aupa

Par ber pi kare moro atek ame in imito pi penyo kisa ibut ngat ame in inyomo kede amoto dano moro ace me ii diekal. Ter kare di beo ituko pi nyuto epone mene ame oudo koto ikwao kede isasir di iko kwano kisa.

Icorakin me ngat apwonyo: Ikaruno lwongo jo ame mito timo tuko gi anyim me ekodet pi timo amanono.

Jiko

Jo-Epeso 4:31-32 Waco be, kwanyunu tenge cuny akec dedede, kede lilo, kede gero, do bedunu kede mwolo karacel kede kisa ngati kede ngawote, timunu kisa kenu kenu, bala ekite ame ii kirisito Rubanga otimo uu kisa.

Ipwonyere ni, oneno adulo are, me agege me dwoko nywak ame oudo odubere pi awanakin.

Madala me 1: Opore udo awanakin tetu dedede ame wan en okelo kede bobo awanakin ame wan owinyo ikuo wa. Rubanga omio wa twero me cango gin dedede.

Madala me 2: Kwano isasir (med ngico madalan 6 awakawaka)

1. Tuc bal ni but Rubanga
2. Tuc bal ni but dano ace abongo bobo in duro kope atot bala in iber
3. Kwai isasir igi kibecokina kame in itimo
4. Kwai me wek timi kisa
5. Lok ikiteso ni
6. Yei gamo adwogini me tice ni

Ame lubo, obino neno madalan me timo kisa kede cako bobo.

Keto itic

Kwai Rubanga pi nyuto ni kame di tie gimoro inyom ni ame in ipore kwano iye kisa.

1. Cwei ik ame cimo awene ame in ibino ber yamo kede dakoni / cwari, kwai kisa pi awanakin ame in ikelo. Tamakino lubo madalan gi pi cango awanon ii nywak moro dedede ame cengemogo iriamo kede- bala apor in kede jonywal ni amoto imiegu kede amiegu ni, jo awade, jo awotino.
2. Kwany kare aber pi jo are me gin nywako yamo. Ud kare aber ame atotolun li iye, da bobo likame emio olo but jo are go.
3. Leg di iko kwano Rubanga wek emii cuny amwole di bobo eko mini kope me ateni me ayama. Leg me wek Rubanga ik cwari/ dakoni pi winyi di eko bedo kede mit me timi kisa.
4. Mi kare ni but Rwot pi timo man. Tie ngatamoro ame twero lego piri me wek ibed dano ame kop ni mako pi timo man?

Pwonyere me 4: Timokisa

Kope apirgi tek

1. Wan otimo kisa but jo ace di lubere kede pwoc but Rubanga ame bin otimo wada kisa.
2. Timo kisa obedo gi kame likame jik, wan opore nyogao en nakanaka pi lwoko awanakin ame tie inywak wa.

Jame me tic

- Gi kame telo tic me atin apwonyere
- a. Madalan me timo kisa

Medo timo ingicun

Leno tam iekodet Adwong

- Kope are mege me atima l pwonyere ame olanyo cen ame nyuto epone me dwoko nywak ame odubere?
 - *Ngeno awanakin me cuny kede madalan me isasir ame di iwano jo ocegum.*
- Madalan kanyape mege igonogo me aluba me in timo isasir?
 1. Tuc bal ni but Rubanga.
 2. Tuc bal ni but dano nono di likame inyuto bero ni
 3. Kwai isasir di inyuto ka ki delelei gi kame in itimo
 4. Kwai me wek timi kisa
 5. Lokere ida itam ni amoto tim ni
 6. Yei do ida kede adwogini me tice ni

Tim kisa but jo owanakino in

Leno tam iekodet Adwong

Som tiengini ame lubo go tetekeyi iko sipakino iber gi kame Baibuli yamo ikom kisa.

- Luka 23:34 Yesu otimo kisa di eko niang be jo likame ngeo gi ame kitie timo.
- Matayo 18:21-22 Yesu oyamo ne petero pi timo kisa tien 77 (buli esawa)
- Jokolosai 3: 13 otim kisa but dano dedede di lubere kede epone ame Yesu da otimo ne kede wada kisa.

Rubanga otimo wan kisa ii jamini atot. Nan do eciko wada pi timo amanono ken wa kenwa. Do isawan mogo etek me timo kisa but jo ace kame di gin iwanakino wa.

- Ingec niin, jamini mege atie bala adwogini me bedo abongo timo kisa inyom niin?
 - Keco cuny – geero cuny ame wanakino jo
 - Bedo kede gen otur ngati kede ngawote.
 - Bedo di likame nyom oromi kede bedo abongo genere.
 - Bedo me lilo kede ngoi me ii diekal idwe da ko rem kede gwok karacel kede lworo.

Timo kisa obedo gi kame ber pi mino nyom dongo di tek. Kame oneno Baibuli, ocikowa isawan atot pi timo kisa, do me agege opore ngeno ka icararai nyo obedo kisa kede nyo en aliobedo kisa.

Icorakin me ngat apwonyo: *Goi lain (enyiriri) are ii ebaa, di iko wandiko be “Nyo en kalikame kisa” kede “Nyo en obedo kisa” ii lain acel acel. Wandiko buli kop (point) acel acel di itako/ igonyo iber.*

Nyo en kalikobedo kisa	Nyo en obedo kisa
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kitame in iwinyo kede (afeeling) 2. Yei gamo cuny kalikame tero dano iyo opore amoto ajajalun kede jamini mogo ame wanakino, ara tim me anywar. 3. Dino dano pi lokere di pwodi likame otimo gi kisa. 4. Wilwic. 5. Dong di imire be liadubo. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yer ame wan otimo 2. Wan oriamakin kede raco otimere, do likame oko yero dong kede awanon ikom monwa (spouse) 3. Geno Rubanga pi tic kede dano ocelu di da otimogi kisa akadi pwodi likame gin ilokere. 4. Gonyo monwa icing Rubanga ame di pwodi owinyo lilo ara awanakin do likame culo kwor. 5. Yei to ka kirisito bala cul pi bal dedede.

Nyo en alikobedo kisa:

- **Kitame in iwinyo kede.** Timo kisa obwedo yer ame wan otimo wan likame opore daro paka tuno kame cunywa do winyo timo kisa, do Akaka timo amanono, wan omoko icunywa be opore timo kisa but ngatamoro dedede. Likame bobo opore penyere Kaman “Cunya iwinyo bala koto atimo kisa? Do wan opore yero timo kisa di oko weko kisa me dano dano ot tenge karacel kede mit me culo kwor.
- **Dino dano pi loko kuo mere di pwodi likame otimo gi kisa.** wan likame opore dino dano pi loko kuo mere. Wan otimo kisa pien kirisito da otimo wada kisa di eko ciko wa pi timo jo ace da kisa, likame pi gi ame wan omoto kibutgi
- **Yei gamo cuny me abe** (injustice) kame wan otimo kisa but dano, wan likame opore yei be gi ame gin kitimo ber. Wan opore niang be giame gin kitimo rac do kame wan otimo kisa likame oyei ne gi pi mede wanakino wa. Timo kisa likame dwong mere be ngangao awanakin amoto tim mogo me anywar.
- **Mino wii wil.** Isawan mogo kame wan otimo kisa ebedo tek me mino wii wil awakawaka lito ame otimo newa. Wan opore mede ameda timo kisa nakanaka kame lilo omako wa.
- **Yei mire be liakop.** Kame wan otimo dano kisa, udo likame wan otie yamo be giame gin kitimo ber arabo likame emulo wa. Wan otie yamo be, akadi di epone ame gin imio wan kede apore alit, pwodi wan opore timo gi kisa. Wan odong kede gen be Rubanga bino tic kede dano no.

Gi ame kisa obedo

- **Yer kame wan otimo.** Bala agam but Rubanga pi kisa mere pirwa kede woro bute.
- **Ariamakin kede raco otimere.** Wan opore niang be, ngatamoro otimo newa gi arac, tim karac ame etimo no owanakino wa, do opore yero dong di likame omako awanon nono ikuo wa.
- **Geno Rubanga pi tic kede dano ocelu.** Wan oweko ne Rubanga kare me mino banya kede timo kisa akadi di pwodi dano lio lokere.
- **Gonyo dano iko weke icing Rubanga.** Kakame wan otimo kede kisa, udo omio twero wa me culo kwor amoto me dino gi lokere. Akaka timo kamano, wan omio Rubanga kare me iko amoto loko dano bala kite ame en emito kede.
- **Yei to ka kirisito bala cul pi bal dedede.** Di do wan otieko timo dano kisa, likame bobo opore yutuno en pi gi ame etimo di oko tic kede bala epiding me mino gin timo newa tice

Timo kisa twero bedo tek, twatwal mere kame dano owanakino wa obe. Baibuli yutuno wa be wan otimo kisa bala pwoc pi gi ame Rubanga otimo pir wa, likame be pien dano no pore udo kisa. Kame wan otimo kisa, udo likame otie yamo be gi ame gin kitimo tie iber, do udo wan otie yamo be wan oyei ne Rubanga me bedo nya ngol kop di eko udo epone amiero ebed kede agam me tice wa.

Timo ingicun ni apiri

- Tam nyo anyen ame in ipwnyere iye ikom timo kisa.
- Epone mene ame in itwero keto kede gi ame ipwonyere iye inyom ni pi sabiti me anyim no?

Madala me timo kisa

Leno tam iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: Som itatam alubo no.

Adamu kede Kawa oudo ool ceng yuluyul ipoto. Geno sek di pwodi likame gin icamo anyakini me yat ame Rubanga oyamonegi be kur kicami, gin kiko donyo piem kare kalac. li agege gin likame oudo kitie kede atotolun moro pi ekite ame gin kitie di kipapat, do ingei sabitin are, gin iko rwenyo niang igi dedede. Adamu oudo mito bala koto ewei otieno do Kawa mito be eot emamano poto. Adamu mito anyakini moro me acama do Kawa mito pote dek. Do bobo emito bala ka twere eda eud idwe, do Adamu iye yom pi bedo kede Kawa. Adamu maro buto ka ki delelei di acer care, do Kawa mito buto kakame boke mege pwot di aboo me lela gwoke. Adamu karacel kede Kawa oudo tie kede par atek do di bobo kitie kede piem ame do oko tiek kede kop agoro goro, Kawa di do oko cako koko Adamu di oko lungere yai ot tenge.

Di do Adamu oyai tenge, eko niang be ewanakino Kawa kede kop ame eyamo en omio etuko diru me en yai tenge. Eko eda winyo icunye irac dokon da lilo pwodi omake di ngec mere cimo ne be oudo koto Kawa owinyen ara koto ebedo kede ngec nyo inonono ame cware (Adamu) mito. En eparo amano, “do Kawa oremuro en tenge me en bedo bala ngat kalikowinyo, nan do eko niang ekite ame cware owinyo kede.” Adamu oko udo di Rubanga mie banya (ngol) pi tim mere arac do en kene oudo engeo be etimo kiber. Eko cungo di eko bedo piny lego, “Rubanga angeo be oudo ali kede amara amoto mwolo but dako na Kawa. Ayei be angu oudo amito be eda ber eud lito ame oudo ada audo di angu ako udo lonyere. Angu oudo atimo giarac do bobo da tam na rac. Rubanga itwero tima kisa di iko konya me timo kisa but Kawa. Ageni bala ibino tic icuny Kawa di likame iko culo kwor pi gi ame etimo ame oko turo cunya. Rubanga itwero konya me weko awanakin ni yai tenge bala kite ame angu awinyo kede?”

Angu likame abedo angol kop mere. Mano obedo tic nin, Rubanga, konya me kur abed kede kec cuny ara ngoi, Konya me wek atime kisa di awanakin ame wan dedede owinyo ko cango. Rubanga, konya wek tetekenye abed cwar dako ame in imito na be abedi me wek wada oko bedo kede nyom aber. Apwoi papa pi tima kisa kede konya pi timo Kawa da kisa di ako bino mare iber ii anyim.”

Adamu oko dok ot yamo kede Kawa...

Itatam ni yutuno wa be pien ekite ame bal oudo tie kede ilobo, oyaro bino bedo kede pekini di icen mere oko wanakino iton jo ame wan omaro. Adamu da ikome onyutonewa madala me timo kisa ame opore beo iye kame di dano moro owanakino wa.

- Jamini nyo igonogo ame Adamu otimo omio di eko twero timo kisa but kawa pi awanakin ame en bin ewinyo?

Madala me tuno timo kisa

*Icorakin me ngat apwonyo: Ti kede **Gi kame telo tic me atin apwonyere** – madalan me tuno timo kisa – Yam ikom madalan me timo kisa gi dedede. Iyo ngei beo imadala gi, nyut nyo ame Adamu oko timo ii itatam ni amoto ame likame eko timo ii madala ni. Mi kony di imio lero ikom gi ame gida ikom gi kibedo kede abuinikin iye.*

Kame di awanakin ame in ibeo iye titidi, cengemogo etwero do bedo yoyot me beo ii madalan gi, do kame di awanakin cacal, yongayo ni bino tero kare.

1. Ipore ngeno be gi ame otimo ni obedo gi kalika ber.
2. Yei gamo lilo kede mit nin me wanakino dano.
3. Kwai Rubanga konyi pi timo kisa but dano ace.
4. Yer bedo abongo culo kwor.
5. Wek mit me wanakino dano yai tenge icunyi.
6. Mi akarini me ngolo kop but Rubanga kene
7. Kwai Rubanga ekwany tenge lilo kede ngoi
8. Kwai Rubanga ekwany lito kede adwogini me bedo kede cuny arac ikuo ni.

Kede nyawoti (likame dako ni)

- Madalan mege me timo kisa en atek aloo ne in?
- Nyo ame bino konyi me mino madala gi bedo yoyot?
- Nyo acel ame in ipore timo dako ni iye kisa?

Kame dido in likame ikaruno pi paro gimoro in kede dako ni, itwero do paro pi dano moro kenekene ame otimo ni tim arac. Kame di bobo likame tie gimoro ace ame in itwero paro, itwero do lego eliling pi jo ame tie beno ikope go.

Medo timo ingicun

Icorakin me ngat apwonyo: Som madala acel acel kede dwan malo di jo apat umo wanggi. Mi kare atitidi bala dakika, kame di otieko somo madala me acel, me tetekeny jo isoma diko bedo kede kare me paro kop ikom jowotgi. Kame di madalan 8 go osomere dedede, leg pi ekodet me wek Rubanga kwany tenge lito ame otimere ikomgi pi gi arac ame pwodi otimo iye kisa ikare ki yapi yapi.

Um wangi di iko winyo di iko paro epone me timo kisa but dako ni kame di kosomo buli madala acel acel.

Cakunu doko karacel

Leno tam iekodet Adwong.

Som buli tieng di iko udo tam atek itieng acel acel.

- Jo korinti me 1 13: 4-5- Amara likame tie kede ikor do di bobo likame egwoko ijura amoto rwonge me kope areco otimere.
- Yakobo 5: 16 – Tucunu balu, di ikounu lego piru kenu di ikonu mino aweka but jo dedede (kisa).
- Jo pilipi 3: 13 – Miunu wi uu wil kede gi okato di ikounu dong di inenunu anyim.

Kame di wan otio di olubo yote me ngeno awanakin, isasir kede kwano kisa, opore do bedo di otie kede mit me bobo cako oot. Etek lubo anapeta nogi, en omio opore cuko cuny di olego pi ngat acel acel. Pimano, Akaka dong di oyutuno gi okato cen opore dong di oneno anyim.

- Pi tien kame rom amene en ame in imito be di iweo odi?

Bala kame weno oot tie kede, opore wada dong di oweo awanakin mogo ame tie inyom wa ribaro kede nywak mogo dedede nakanaka. Kame di wan likame oko twero weno awanakin wa kare kede kare, etwero dong di egerere paka kelo bal inywak wa! Kony nyom ni bedo di tek pi neno be ilubo anapeta gi iber nakanaka.

Jiko

Icorakin me ngat apwonyo: Me ngico nyo en obedo timo kisa kede nyo en kalikame obedo, kede madalan me timo kisa en nyo, nyogao ngico madalan 4 me dwoko nywak odubere. Peny kame tie peny ame imito medo.

Ipwonyere me 2 okato cen, oyamo kop ikom yote 4 me dwoko nywak odubere. Iyutuno nyo ame gin ibedo?

1. Ngeno awanakin
2. Kwai isasir kame di iwanakino jo icegun
3. Tim kisa but jo owanakino in
4. Cakunu bobo karacel.

Kame di wan otieko timo jamini gi, opore dong di oneno anyim do likame neno jamini okato. Bobo opore neno be olubo anapeta go kare dedede kame di owanakino ngati kede ngawote. Wan opore geno Rubanga pi konyowa lubo anapeta gi.

Ekodet Atitidi Arabo Ilega me Jo onyomo

Ii ikodeta amoto kede dakoni, legunu ngati kede ngawote. Kwai Rubanga wek ekonyi pi timo kisa but jo ace bala ekite ame en etimi da kede kisa. Kwai Rubanga pi cango nywak ame tie idiere wa di beo iketo kisa itic.

Pwonyere me 5: mino teko inyom ni

Kope apir gi tek

1. Pi wan nyuto amara but mon wa, opore ngeno yote ame gin kitamo bala ame otio negi, oudo kitwero winyo be omarogi.
2. Kame jo onyomo olego karacel, kitwero keto Rubanga idiere me nyom gi.
3. Wan opore kiarao monwa inyim jo pien nyom ribo jo are diko doko acel.

Jame me tic

Gi atelo tic me atin apwonyere.

- a. Kope kany amako amara

Nyuto pwonyere

Leno tam iekodet Adwong

Nyo ame ngaringo timo kame emito doko ngat atek tetekeny eko doko ngatuko aber? (*bala nat pwonyere, tingo jame apek, timo tic itek*).

Epone acel nono da timere iton inyom wa. Nyom obedo mot me aura kayai ibut Rubanga, kame cuo kede mon obedo jo ame karuno bedo kede aribariba atek inyom gi kitwero timo jamini me aura me tic kede mino Rubanga deyo. Pi mano, me mino kop ni timere, nyomwa pore bedo gikame tek di kome da yot. Pi mino nyom wa bedo tek kare me kuo wa lung mito tic atek. Ipwonyere ni, omito neno yote apapat ame in itwero mino kede nyom ni bedo di tek.

Yote 3 me mino nyom ni bedo di tek

1. Nyut amara ni
2. Legunu karacel
3. Ket dako ni anyim me jo (kiarao en)

Icorakin me ngat apwonyo: wandiko yote adek ame in ikaruno mino nyom ni doko tek, ti kede ebao arabu papula ame onamakino kabedo ame otwero some iye.

Nyut amara ni

Leno tam iekodet Adwong

Buli dano mito be di eda omare. Kame di ipwonyere me nyuto amara ni but dako ni, ebino mino amara ni doko tek.

Icorakin me ngat apwonyo: Tatamo itatam kame tie piny no.

Kalebo kede Tamali otieko mwakini 7 inyom di pwodi likame kinyomere, kitero kare kalac di kibedo karacel. Kalebo oudo maro yamo ne Tamali cilo mere, Tamali da oudo maro tatamo ne awotino mege mwolo acware iton cilo mere. Iyo ngei gin nyom, Tamali oudo mito be emio cware di tie kede yomcuny, eko tamakino gwoko ot di eweo di cil di bobo etedo cam buli ceng. Kalebo da mito be eda ebed icuo aber, en eko donyo timo tic pi isawan alac tetekeny etwer udo jamini me apoka ne Tamali kede neno be eudo gi ame Tamali mito. Pi mwakini atos, gin bin kiudo idwe jame oko donyo ringo iber. Ikare ame Kalebo dwogo kede itic edong di eol itek ame da eko mito wei ara ilat. Isawan mogo eoto ikanisa icokere (meeting) ara konyo jonywal mege. Tamali oko donyo rem kede isawan alem en ebedo kede dano mere Karacel di pwodi likame kinyomere. Akadi koto bed bala kitie kede idwe ongwon, do edong nywongo ocudu en kene. Kalebo kede Tamali gin dedede oudo kitie kede ayomaic inyom gi, do gin kiko paro be eber me gin likame bobo bedo kede amara abin gin kitie kede ii agege.

Ceng sabiti moro acel, akwat oudo tie pwonyo kop amako nyom ikanisa. Eyamo epone bero ame in itwero nyuto kede pwoc karacel kede amara but dakoni, eko yamo be tie yote kany ame cuo kede mon twero timo kede kop ni

tic ne ngat acel acel, yamo kope amit but dano acel acel, mino giamia mogo atitino, mulo adul me kom ngawoti, kede tero kare di ibedunu karacel. En eko weko jo kede banya pi tamakino timo jamini gi dedede pi dwe acel lung pi mongi di kiko daro adwogini.

Kalebo kede Tamali oko winyere be gida kimito timo gi ame akwat opwonyo gi iye. Kiko cako tamakino me timo tice abeco. Kalebo oko kelo ature acil paco ne Tamali ii atale ceng moro acel. Tamali oko mino pwoc but Kalebo pi tic atek ame etimo pi konyo diekal gi. Kalebo oko cako mino kony but Tamali kede tic moro dedede me ot buli otieno. Tamali oko cako moto Kalebo kame edwogo iwang epelu buli ceng di edoto leme medo kede gwakere. Iyo ngei dwe ame gin kitieko di kitie Tamakino timo jamini anyen pi nyuto amara gi kede pwoc gi, Kalebo kede Tamali oko doko cako camo raa me nyom gi idude. Nyom gi oko bobo dwogo kakare di bobo do kiwinyo ikuogi bala jo apwodi otweo epeta atwea.

- Nyo en ame gin ipwonyere iye ikanisa ikom yote kany me nyuto amara?
- Yote mege kibecokina ame Kalebo kede Tamali oko nyuto kede amara gi buli dano kede ngawote?

Leno tam iekodet Atitidi

Mung me in daro amarani di kuo ii nyom ni en me in pwonyere nyuto amara ni iepone ame dako ni bino winyo ikuo mere bala omare. Itabu me dano ame olwongo be Gary Chapman, itabu da olwongo be “Leb kany me amara (kope). En eko gonyo yote 5 ame jo maro timo ame mio dano winyo ikuo mere be eda kara omare.

*Icorakin me ngat apwonyo: Som **Gi katelo tic me atin apwonyere**- kop kany (Leb) me amara- niangi kope 5 apapat me amara di iko paro pi 2-4 kibecokina di gin yote ame in itwero timo inyom ni apiri.*

Kope amoto leb kany apapat

Jo papat doko di kitie kede yote apapat ame wan oudo kede amara. Kame wan onyuto amara iyo apat kede epone ame monwa winyo kede be omaro gi, erom aroma bala otie yamo leb apat but gi bobo da likame kibino niang bala omarogi. Cengemogo wada obino dong di oyamo, do gin likame kibino niang. Kame wan omoto yamo kede monwa, wada opore dong di oyamo lebgi. Ecal acala kede amara, opore niang amoto pwonyo leb me amara me dano ocelu en amio otwero nyuto amara but gi iepone ame gin kitwero niang kede iber.

Leb tie kany me amara apapat. Leb atot. Som acel acel di iko paro yote 2-4 kibecokina ame in ikaruno timo inyom ni.

1. **Tic ne ngati kede ngawote**- jomogo winyo bala omarogi kame di wan otimo negi jamini amako gi. Jamini nogo twero bedo jamini atitino bala nat, weno ot, lwoko swanin, puto doi
2. **Yamo kop akiarao dano**- jomogo winyo ikuogi bala omarogi kame di wan oyamo kop me ateni ngati kede ngawote. Etwero bedo kop abeco bala nat, “ itedo tin cam amit mit me aura” ara “ itie kede yer wic acil lono” ara “ itie toto apire tek aloo” kope nogo kom tie kope me pwoc “ opwoyo pi tede cam me otieno” opwoyo pi tic ni atek pi gwoko diekal.
3. **Mino giamia**- jomogo winyo bala omarogi kame di omio giamia but dano ocelu. Giamia gi likame tie gikame wel mere do tie malo twatwal, amoto etero sente alac. Etwero bedo gi iyapakina bala ature ame in itwero jako iyongayo di idwogo paco, amoto itatam moro ame in iwandiko di cil. (poem)
4. **Mulo adul me kom dano**- jomogo winyo bala omarogi kame di omulo gi. Eribaro mako cingu kenu, gwakere, ara mulo yer me wie (wi dako)
5. **Tero kare alac me bedo karacel**- jomogo winyo bala omaro gi kame otero kare me bedo kede gi karacel. Likame dwong mere be udo otie ii isenge acel, do udo otie timo tice apapat. Dwong mere be udo omio kare but dano acel acel kare me bedo di ikapakina. Idiekal wa ame tic dwong iye no, cengemogo dwong kop no otero wa kede.

Cengemogo ibino udo be dako tie kede agam acel ikom leb me amara lono apat ka. Buli dano acel acel tie kede gi ame gin ipwonyo. Tamakino me udo epone mene me nyuto amara mene apire tek but dako ni di iko medo timo gikame cal kamano.

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: *Peny ekodet acel acel pi nywako tam ikom tice me atima iepone me nyuto amara ikom kope kany amakere kede leb me amara.*

Kame wan omito nyom ame tie kede ayomaic, opore tamakino kede tekowa me mino mon wa niang bala wan omaro gi. Akadi di likame tie gimoro atek ame gin itie timo, kame di wan ocalo nyuto ne gi amara iepone ame gin imito, gin ibino pwono. Gida ikomgi ibino gero amara kede timo kisa butwa. Kame di gida kiniang bala likame omarogi, kuo gi bino doko tek ne wa me mede bedo kede gi, bobo da ibino doko jo angoi awakawaka kede wa.

Timo ingicun in apiri amoto kede ngawoti

Kame wan omito nyuto amara but monwa ii yote ame gida ibino pwono, opore mono epone mene me nyuto amara mene en apire tek di oko timo kamanono.

- Par ber pi dako ni nyo ber en ame cuny gin maro amoto pwoyo?
- Yote mege anyen ame in itwero nyuto kede amara but dako ni geno nan
- Par piri keni. Yo me epone mene me nyuto amara ame in ipwoyo? Jamini mege ame dako ni ka etimo ni iwinyo cunyi waco ni be omari?

Kame etek ni me ngeno gi ame dako ni maro, tamakino ber kong timo ne gimoro. Yer leb acel ikom leb 5 me amara di iko keto itic di inyuto amara iepone no. Adwokini oko bedo benyo? Kame di alokaloka obedo li. Tam bobo leb ace. Bed di itamo buli dwe paka in neno agam aber ibut dako ni. Kame di mago lioko tic, peny gi peko tie tuai.

Legunu karacel

Leno tam iekodet Adwong

Som Ngarab kop 4:12 "Auno ame okedo tien adek likame cot atatai."

Diru ace bobo apire tek me gero nyom atek obedo lego karacel. Kame wan olego karacel, otwero keto Rubanga diere me nyom wa. Rubanga likame ik mere be cwogwa amoto monwa bino cobo mitwa dedede. Kame wan otamo be cwogwa amoto monwa pore ngeno wa iber, di kiko cobo mitwa dedede, udo olore, do bobo otwero wanakino ngati kede ngawote. Wan ocweo wa wek obed inywak karacel kede Rubanga- En kene ame etwero cobo mitwa.

Icorakin me ngat apwonyo: *Goi cal ni ii ebaa atar ara ipapula atek.*

Nyom pore di cal kede agiret ni

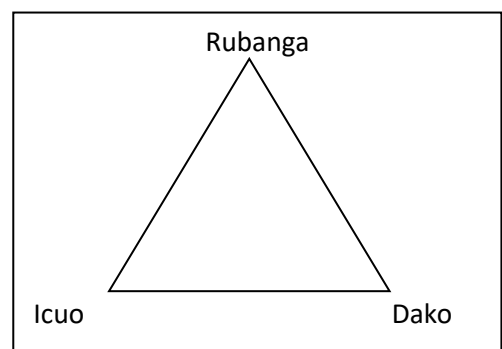
- Icuo mito di orucakin kede Rubanga
- Dako mito di orucakin kede Rubanga
- Icuo kede dako mito di orucakin kengi kengi.

Yo acel apire tek me Rubanga bedo idier nyom en wan tero kare me yamo kede karacel di bobo da etimere amanono ibut dano acel.

Lego karacel bino konyo icuo kede dako pi mino nyom gi dong di tek. Da kop no bino konyo gi ngeno be nyom atie kede yom ic rii pi kare me kuo lung. Kame wan olego, otwero mono mit ka Rubanga pi pekini ame riamakin kede kuo wa kede tam ame wan omito bala otimi. Ilega bobo konyowa me keto neno wa karacel kede genwa but Rubanga.

Piny kane tie iye tam me gime atima pi lego karacel.

- Yer ceng ame ibinunu lego kede karacel di iko gwoko ceng nono. Bala nat apor, kame di in icei iwang nino amoto kame idonyo kabuto amoto idwe pwodi oyai oot isukulu.
- Leg buli ceng. Ebeber me tamakino lego pi dakikan 5 pi ceng acel Akaka in lego $\frac{1}{2}$ (dul esawa) icel pi dwe

- Cakunu kede mino pwoc but Rubanga pi ngati kede ngawote, kede pi nyom ni kede diekal, kede ace da
- Tiunu kede esawani pi lego pi mit adano acel acel, do likame pi mit me wilobo lung.
- Ngat acel acel pore winyo ilega ka ngawote
- Tamakino kede teko me neno be elego but Rubanga. Kur iti kede ilega ni me tamakino loko tam me dano ocelu.

Ket dako ni anyim me jo (kiarao en)

Leno tam iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: *Som amoto itatamo itatam ni.*

Kalebo kede Tamali oudo tie pwonyere me nyuto amara gi but dano acel acel iepone aber. Do iwor acel, kiko bedo kede leno tam atek di gwai, Kalebo oko yai oko me diekal di eko oot but awotino mege. Tamali wie oko cungo. Leno yamo alit ni ocakere pien Kalebo oyamo ne Tamali be en emito oot tenge pi cengere aromo 4 pi welao joe mege me diekal do di kitie kaka boco. Tamali oko yamo be atin wa me dwete ongwon kome lit bobo da likame enino. En eyamo ne Kalebo amano pien emito be cware karuno konye kede idwe ace atino kede iko poti me pito cam. Kalebo okodwoko ne be ngat acel ikom joe na me paco likame tie winyo iber, nan do ango omitta kuno pi oot mino kony but gi.

Kalebo oko dwogo paco di esawa okato icing no. Eko yamo be en enywako kop kede awotino mege pi peko ame etie kede. Awotino mege da oko yei be epore oot me welao joe mege. Pi mano, odiko alubo mere en do epore yai dido Tamali opei etie bedo di epito atin gi atitidi mukeru, eko do yei be ejakait mere kara paro pi jo me diekal gi kalamo ode. Nyeko oko mako Tamali – pinyo omio likame cwara karuno ngeno be ango amite pi mino kony buta iepone acal kede ame en emito timo but joe mege? Nan do ngai en omitta mina kony?

- Nyo otimere iye itatam ni?
- Epone me kop ni pwodi liotimere ii adul ni?
- Peko kara tie tuai?
- Ngai en ame in iparo be rac? Pinyo?
- Nyo en ame koto Kalebo otimo tetekeny eket dako mere bed me agege?

Di pwodi likame icuo kede dako onyomere, udo dano acel acel tie igwok me diekal gi. Kame jo are gi onyomo, ipore do cako kuo anyen.

Itabu ka Marako 10:6-9 Yesu ojura tieng ni ii itabu me agege, be dano bino weko papa mere kede toto mere, jo are gi ko doko kom acel, eda eko Waco be “pi mano, gi ame Rubanga oribo karacel, dano moro wek poko.” Mane pwonyo wa bero me nyom anyen otieko doko acel. Icuo loko jamini mogo abin tie me agege idiekal gi acon dwoko ipaco mere anyen. Epore do paro pi dako mere kede idwe mege. Mane likame dwong mere be wan likame oworo jo nywal wa amoto kur do opar pi joe wa.

Som Temeseo 1 5:8.

Pien ii nyom jo are doko acel, wan opore keto monwa anyim me jo, do likame opore cacao joe me turgi icuo amoto joe me turgi dako. Nywak ame tie idiere diere me icuo kede dako obedo twero apore mino mon wa bedo me agege, do likame ocai joe ajo acwogwa ara jogi dako.

- Iye itatam ni, yote mege ame Kalebo oko keto kede jo ace anyim me dako mere?
 - *Eyai oot welao awotino mege aka koto en bedo kede dako mere paco*
 - *En bobo eko yei awotino mege pi mine tam me en oot amoto li aka koto en moko tam mere kene di lubere kede kwac me dako mere*
 - *En eyai oot kede awotino mege aka koto bedo paco di ekonyo dako kede tingo atin.*
- Apor me yote mege bobo ace en ame wan omio kede jo ace pirgi tek lono monwa?
- Epone mene ame Kalebo oudo twero mino dako mere bedo me agege di pwodi eko dong di enyuto gwok mere pi diekal?

Yote tie atot ame wan pwodi otwero mino monwa bedo me agege ikuo wa. Tin ber obino neno yote are kenekene.

1. **Esawa-** Man likame dwong mere be wan otero kare alac bedo kede gi, do etie be kame di gin imito kony ibutwa, okaruno do keto gii anyim me jo.
2. **Moko tam** – Ikare me nyom wa, omoko tamwa ara kede mon wa arabu dong di oparo gi ame monwa otieko yamo. Tam ame mako icuo kede dako mere likame jo apat en ame pore moko. Dako en ame pore mino rieko mere dedede lono icuo amoto dano moro dedede imino tam. Bobo icuo pore woro dako mere di lubere kede tam ame emio. Mane tie yo ame otimo atima (practical) pi “dong di imwole ngati kede ngawote di enyuto woro wa but kirisito” bala jo epeso 5:21 waco be, moko tam aber udere iyo ngei yamo aber, kede agam me gwokere, kede ilega but icuo kede dako

Icorakin me ngat apwonyo: *Mi kony but ekodet me ngeno teko me yai loko kabedo in apiri bala dano di beo itwero ni yai idiekal me jo nywal ni, oot but dako ni amoto cwari pi cako kuo anyen amoto diekal anyen. Kony gi me ngeno bero me cako diekal anyen kede mino gi ngeno bero me mino ngawoti bedo me agege inyim jo idiekal. Pi mano, jo onyomo bino bedo kede wor idiekale are go lung. Mii lero be kop no likame dwong mere be ocao diekale wa, do pien wek opwonyere keto mon wa bedo me agege. Cengemogo ibinunu mito nywako kop ni kare kede kare me wek di ikounu wok kede yote me mino monwa bedo me agege di likame oko cacao diekale ame onyomunu iye.*

- Epone mene ame niang ni karuno loko kede yo me icuo kede dako paka gin keto ngat acel acel inyim jo?
 - *Gin ibino cweno diekal anyen ame gin ibino keto anyim, di kiko mino woro gi me agege.*
 - *Di gin kiko gwoko diekal no kede dong di kiwinyo tam ame yai imiere are go dedede.*

Ingicun me Dano Acel

Ter kare me paro apor acel ikuo ni ii adul dedede ame cengemogo in isobolo timo iye tic aber di iketo dako ni anyim me jo. Nan do pi apor acel acel, peny Rubanga di icen mere dako ni ko timi kisa. Peny Rubanga wek ekonyi lokere di iko yutuno twero me agege abin en emii obedo me adako ni?

- Esawa- Isawan mogo tie ame in itero kede awotino ni ara jo ace di pirgi tek kalamo dako ni?
- Moko tam- Tie tam mogo ame in itimo keni abongo paro pi tam amoto ekite ame dako ni winyo kede?

Jiko

Leno tam iekodet Adwong

Tin wan oneno yote adek ame otwero kede mino nyomwa bedo di tek.

1. Nyut amara ni
2. Lego karacel
3. Keto dako ni me agege

Tamakino keto itic jamini gi me wek nyom ni dong di tek.

Pwonyere me 6: Mon Pirgi tek

Kope apirgi tek

1. Cuo karacel kede mon pirgi tek piento gin dedede ocweo gi ical ka Rubanga dokon kilakere beo ii kirisito.
2. Miero onen mon bala jo ame pirgi tek di oko tero gi iye epone kame Yesu otimo kede akadi di itok wa neno gi ipat.

Jame me tic

Gi kame telo tic me atin apwonyere

- a) Mon kede Anyira
- b) Itok a Yesu kede yote mege
- c) Adul wa

Papulan ame onyinyilo alulum kede abisali – bisali

Pii kede mugati me agaba iye ekodet adwong pi tic kede

Nyuto Pwonyere

Tic iye ekodet adwong

Icorakin me ngat apwonyo: Gab papulan ame onyinyilo abisali bisali kede alulum but ekodet di ingeso gi angesa. Nen be mon da obedo iye ekodet me jo oudo papulan ame onyinyilo abisali bisali kede cuo mogo da obedo iye ekodet me jo oudo papulan ame onyinyilo alulum. Mii gat acel iye ekodet papulan me **Gi Akonyo neeno** ame onyinyilo alulum gi anyuto pwonyere – Icorakin iye ekodet alulum.

“Dok cen inge ot me pwonyere di iko ngico epone ame pwonyere ooto kede do di likame in iyamo. Di pwodi pwonyere likame ogere, pok pii kede mugati but ekodet ocelu ca. Do kur imat pi amoto camo mugati tuno kame tic ni otyek.”

Tin omito timo jame iyore apat. Ngat acel acel pore udo papula ame onyinyilo - abisali amoto alulum.

Jo dedede ame tie kede papulan ame onyinyilo alulum bino dok cen inge oot dikiko somo icorakin ni karacel bala ekodet. Jo ame tie kede abisali – bisali bino dong kan di kileo tam.

Leno tam iekodet Atitidi (**Gi katelo tic me atin apwonyere – mon kede anyira**)

Som kope acel acel di ileonu tam iye kame kitie ateni amoto li – do pinyo omio li

1. Anyira obedo peko adwong imiere
2. Mon likame pore bedo kede lobo amoto udo iner moro.
3. Likame tie raco moro kame ibungo dako ame likame mwolere
4. Mon likame pore winyo amoto gango tam ame gin kikelo.

Yamo nyo ame oyamo iye itok wa ame koneno kede mon amoto cuo? In iyei kede akodi yamo nogo?

Icorakin me ngat apwonyo: Tam paro ikom anen mogo iye itok uu di iko cuko cuny gi pi tamo ikom anen ace apat.

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: Mi ekodet nywako kope ame kiwandiko. Kope acel ace ame owandiko mi gi kinywaki kame kiyei kede amoto li.

Leno tam iekodet Adwong

Som Agege 1: 27-28.

Kope gi nyuto ne wa be cuo kede mon karacel kocweo ical ka Rubanga.

Wandiko kope mogo ame nyuto epone ame mon kede anyira da kocweo ical ka Rubanga.

Iye itabu me pwonyere me 1 oudo be Rubanga ocweo cuo kede mon karacel ical mere. Iwinyo arac itok wa kwanyo tenge mok ame Rubanga oketo ame ecweo mon da ical mere.

- Nyo atimere kame dako likame olubo iswil me itok?
- Jo me diekal mere bino tamo benyo (cware, jo nywal mere, jo aoce)?

Mino tic bedo cecek

Icorakin me ngat apwonyo: *Mii ekodet me papulan ame onyinyilo alulum dwogo aribakin kede jo atie kede bisali bisali. Mie ebed cek di epenyo ekodet acel acel adwokini nyo ame kiudo di beo iniang gi.*

Inge dakikan 15-2o ekodet ame tie kede papulan ame onyinyilo alulum oudo okwao gi pi lubo acorakin me nywako tam ken gi di kiko kobo nywako kop no iye ekodet adwong.

- **Ekodet alulum.**
 - Oudo itamunu benyo kite ame likame omio uu nywako tam dida likame omio uu yamo?
 - Oudo imitunu bedo karacel nywako tam karacel?
 - Omio uu poko pii kede mugati do likame moro odong butu. Itamunu benyo me poko pii kede mugati dodi likame kiko camo?
- **Ekodet abisali- bisali**
 - Iparunu benyo kite ame likame omio uu bedo inywako tam iye ekodet atitidi?
 - Iniangunu be ekodet ca likame oudo pii kede mugati? Omio itamunu benyo?
- **Jo dedede**
 - Nyo ame oudo likame ber ikop ni?
 - Bero nyo ame okei kite ame likame oribo kede nywak iye ekodet alulum.

Ipwonyere ni omio yamo iye epone ame otamo kede ikom mon kede anyira. Oko da neno epone ame otero gi kede ame mio likame oneno gi bala pirgi tek.

Ateni ikom mon

Nywako tam iekodet Adwong

Rubanga ocweo cuo kede mon karacel ical mere dido pirgir tek gin dedede kinyuto tie ka Rubanga ii lobo. Rubanga owaco negi pi pongo lobo di kiko pugo karacel bala jo anywako

Som Agege 3:6.

Adamu kede keba odubo pi kite ame likame kiwinyo kede Rubanga ame kiko beo ican pi bal gi. Nywak gi ame oudo tie iber oko dubere

- Alokalo nyo otimere inywak Adamu gini inge kame bal odonyo ne gi pi dagi winyo Rubanga?
 - *Kidonyo pidere kengi kengi*
 - *Dako oudo mito pugo icuo do icuo udo pugo dako*
 - *Aribakin ame udo oiko me jo bedo inywak karacel oko dubere*
- Bal kede atotolun ame tie ilobo wa ni mio itok neno mon benyo?

Som galatian 3:26-29.

- Di beo ii Yesu kristo, jo mege en ame otero bala idwe ka Rubanga? (Jo dedede atie kede yei)

- Tieng ni waco be, likame bobo tie iyudayan, amoto imo, ipasoi amoto jo ogonyere, cuo amoto mon? Dwong mere nyo? (wan dedede otie kede kare me bedo idwe ka Rubanga)

Di beo ii kirisito, cuo kede mon karacel sobolo bedo idwe ka Rubanga, jo asikao kwo me naka, di bobo kodwoko wa nywak kede Rubanga.

Som tice 2:17-18,21 Petero 1 4:10-11.

- Tieng ni waco be nyo abino timere kame tipo ka Rubanga opoto ikom jo dedede.
- Etie me aura kame anyira kede mon da oudo mot me imurai me tic kede ikanisan?
- Kame jo dedede otio kede mot ame Rubanga omio, adwokini nyo atimere?
- Nyo asobolo timere kame anyira kede mon likame otio kede mot ame Rubanga omio gi?

Rubanga omio mot but cuo karacel kede mon tetekeny itii kede me gero ajakanut mere kede mino woro kede deyo but Rubanga.

- Isobolo konyo dako ni benyo me tic kede mot dedede ame Rubanga omio?
- Isobolo konyo anyira benyo me dongo kede tic kede mot ame Rubanga omio gi?
- Isobolo cuko cuny mon me kanisa uu kede me adul pi tic kede mot ame Rubanga omio gi?

Itok ka Yesu kede kite kame kitero kede mon

Nywako tam iekodet Atitidi

Tin omito neno kite ame mon oudo koneno kede ikare ka Yesu kede epone ame oudo koteri gi kede. Som **Gi katelo tic me atin apwonyere** – Itok ka Yesu kede yote mege – Iye ekodet atidi nywakunu apeny atie ipapula alubo

Itok ka Yesu

Iswiliaka me iyudayan kede Iromayon kede itok gi oudo neno mon bala kony gi li. Oudo koneno gi di kitie piny me cuo, (jo apirgi likame tek)

- **Mon oudo otero bala jame.** Oudo likame kicungo kengi. Oudo oneno gi bala me apapi gi amoto me acuogi. Likame oudo oyei cuo me iyudayan yamo kede mon dedede iyote. Icokere adongo oudo likame amaro gi bala kitie
- **Iworo Rubanga, likame oudo kitie kede gonyere bala cuo.** Oudo omio gi bedo cokere kame mon kengi bedo iye ii Tempulo likame oyei ne gi somo coc amoto timo gimoro ii Tempulo
- **Mon oudo likame omio isoma.** Anyira oudo likame oyei nigi bedo isukulu ame oketo Isinagoga.
- **mon oudo likame tie kede twero moro.** Likame oudo kitie kede lobo amako gi amoto sikao iner moro, amoto pokere kede cware. Likame mon oudo oyei ne gi mino ijura iye ekiko kwanyo kame icuo en omoko itatam no.

Akato mere iye itok me kare a yesu, mon oudo otero bala jo alikame genere, alikame tie kede ryeko doko cuny ka Rubanga nok ne gi lono cuo.

Yote ka Yesu

Tam ka Yesu ikom mon oudo pat kede kite ame itok mere neno kede. Etero cuo kede mon rom aroma di emio gi woro rorom. Mon me ikare mere oudo likame kineno icuo acal kede Yesu.

- **Yesu otero mon dedede rorom kede woro.** Eyamo kede mon icokeren. Yesu oyamo kede dako me samaria ame Akumbor bobo di en “nyadubo” (Yokana 4:7) Eyamo kede kisa, ateni kede mwolo but dako ame omako iye adote (Yokana 8:1-11).
- **Yesu otio ne mon dodi etero gi ngat acel acel bala dano.** Yesu otuno but mon di etero gi bala dano ame rom aroma kede icuo ame mito cango kede yei. Likame etio kede iswil amusa ame waco be likame imulo dako ame tie kede remo (Marako 5:25-34) Ecango dako ame oudo sitani ongwalo pi mwaka 18 di elwonge be “nyar ka Aburamu” (Luka 13:10-17). Ecango nyar ka dako me kanan (Matayo 15:22-28).

- **Epwonyo mon.** Egamo peny gi kede tam ame oudo kitie kede. Yesu ogeno mon kede kop me cuny bala kite egeno kede cuo. Epwonyo Maria amime Marita (Luka 10:38-42). Mon en ame ogeo neno Yesu di oyaruno di oko cwano gi tero kop but jo oor (Yokana 20:1-18). Mon atos obedo upere kede Yesu di kigange itic mere (Luka 8:1-3). Di oudo epwonyo jo oor karacel kede ikodeta.

Peny me anywaka (Gi atelo tic me atin apwonyere-Itok ka Yesu kede yote mege):

1. Isobolo tatamo epone ame mon oudo otero kede ikare me itok ka Yesu?
2. Yesu otero mon di rorom amoto pat kede itok mere
3. Yote tie arorom idiere diere me itok ni kede me ka Yesu epone ame kitero kede mon?
4. Apoka poka nyo epone ame Yesu tero kede mon kede iye ekite ame itok mere tero kede mon?
5. Itamo be mon oudo oneno benyo iye epone ame Yesu otero gi kede?

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo – Nyogao peny me malo go di iko mino ekodet acel acel mino adwokini mere.

Bala Ikirisitayon, pore lubo anen ka Yesu weko anen me itok wa. Yesu en anen wa.

Wan osobolo kelo alokaloka

Leno tam iekodet Adwong

Yesu okelo alokaloka iye itok mere, wada osobolo kelo alokaloka iye itok wa.

Som itatam ame tie ateni ni (nying en ame oloko):

Sojib oudo likame otamo be cuo kede mon karacel oudo ocweo di rorom ibut Rubanga. Likame eko tamo ikom dako mere atwal. Kitie oudo kede ud anok omio likame kiudo came aromo. Omio icam me otieno, gimoro timere acal acala. Sojib bedo imesa kene di eko camo mucere dedede kede dek. Dako mere oudo do camo angidingiden. Ceng moro sajiib oko bedo ipwonyere amako nyom di beo ii baibuli. Edwogo paco di eko timo gi anyuto be dako mere tie kede wel bute. Icam me otieno eko kwano dako mere bino cam kede imesa. Ekwanyo mucere ame etedo di eko poko tien are, tucel emio dako eda edong kede tucel. Dako mere oko bedo kede ur ii gi ame otimere piento sajiib obedo do poko cam di rorom. Mano oko mino nywak gi oko mede omio jo me adul da oko donyo lubo tam gi anyuto nyom aber.

- lik nyo me ceng dedede ame Sojib otimo ame nyuto be egeno dako mere?
- Tam adako mere obedo benyo ikom alokaloka otimere?
- Alokaloka ni omulo mon apat benyo (dako mere kede mon me adul)?

Itok atos ikare ni likame neno mon kede anyira iye epone ame Rubanga neno gi kede. lik me itok tie di tek omio toto me jo tero gi bala gi ame pirgi tek. Dodi cano dano ame Rubanga ocweo ical mere likame neno ber. Emio Rubanga kumo ame miero okwai Rubanga loko yote wa.

Omio miero onen tice me itok di oko tic kede iye epone ame Rubanga mito kede. Omito tic kede **Gi katelo tic me atin apwonyere** - Adul wa di oko paro pi adulio mogo iye Adul wa.

Icorakin me ngat apwonyo. Di pwodi likame igeo kop me leno tam iekodet atitidi, ngici iber kope ame oketo ipapula. Mii peny kede anen amio isobolo paro kop me adwoka.

- **Diekal-** Epone mene ame otero kede mon kede anyira iyore apat kede cuo kede awobe ii miere? li epone mene ame otidilo gi kede?
 - Anen. kame ngat apwonyo ekodet me dactalen 20 atie ikirisitayon openyo kede kame geno kibungo mon gi, 18 ikom gi oko rieno cing gi be kitimo. Ngat apwonyo bobo oko peny gi be, jo adi ikom gi ayei be pore bungo dako kame etimo gi akelo leuc ipaco- Jo dedede do oko kiarao cing gi malo.

- **Sukulu-** Epone mene apat ame otero kede anyira isukulu lono awobe? Twero nyo ame anyira tie kede bala awobe?
 - Anen. Isukulun, mogo likame oyei ne anyira somo. Gi ame opwonyo mogo bala bedo dactale, nga mino edenge kede nga gedo.
- **Kanisa-** Mon kede anyira otero ipat benyo ikanisa di likame cal kede cuo amoto awobe? Tice gi jik tuai bala mon?
 - Anen. Mon en atot ikanisa, nyo atimere kame likame omio gi tic kede mot gi?
- **Adul.** Otero mon kede anyira iyore apat benyo iye adul lono cuo kede awobe? Mon kede anyira otero gi irac benyo iye adul?
 - Anen. li lobere me Africa ame yii tie iye, mon atot osingo mako tetek buto kede gi akadi di ebodo lobo me ikirisitayon. li lobo ace me Asia, buli dakikan 8 nyako rwenyo mogo di otero cato pi doko ipason.

Mon kede anyira da pirgi tek. Rubanga mito ne wa tero gi bala jo apirgi tek. Omito be jo dedede mon kede cuo bed jo apirgi tek.

Leno tam iekodet Atitidi

Tii kede **Gi katelo tic me atin apwonyere** - Adul wa. Yami ikom kabedo dedede di ineno peko ame tie idul karacel kede kite ame koteri kede mon kede anyira. Mii tam 1-2 ii kop acel acel kite ame osobolo tero kede mon kede anyira kede woro.

Adul	Kite ame otero gi kede iye adul wa	Nyo apore atima (tam 1-2 pi gi acel acel)
 <p>Diakal</p>	<i>Mii anyut ii adul uu. Mot ame omio kame atin awobi onywalo. Awobe geo cam awaka, da di ocuko cuny gi pi oot Isukulu</i>	<i>Ketunu ebaga kame di atin awobi arabonat nyako onywalo, ter awobe kede anyira di gi rorom-ii cam, isoma, sikao kede ace da</i>
 <p>Kanisa</p>		
 <p>Sukulu</p>		
 <p>Adul</p>		

- Jame are mege ame osobolo timo iyore apat amio dako ni woro?
- Nyo apat are ame isobolo timo iye adul ni pi nyuto woro but mon kede anyira

Rib kede jo ace gi ame in imito timo. Legunu pi ngat acel acel di ikwaunu Rubanga konyo uu timo ginigi.

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: *Ngic ekodet me neno be iparo ikom anen mogo amako yote ame otero kede mon karacel kede anyira iber. Mii gi kare alac me tic ipapula no. Kame itie mii ekodet ngatamoro nywako tam iye adul acel acel –diekal, kanisa, sukulu kede adul. Nen be kiparo pi yote apat ame omio kede mon woro karacel kede anyira. Cuk cuny gi me penyo Rubanga pi mino gi tam kede rieko mere.*

Wan dedede ocweo wa ical ka Rubanga- cuo kede mon. Rubanga omarowa omio ecwao wode pi too pirwa wan dedede cuo kede mon tetekeny obed idwe mege. Likame tie jo apirgi tek amoto ame likame pirgi tek iye ajakanut ka Rubanga. Ecweo dano acel acel iye epone ame emito kede dadi etie kede iik but cuo kede mon karacel.

Wan osobolo kelo alokaloka di onyuto kite ame otero kede mon kede anyira ii epone ame Yesu otimo kede. Man bino mino woro but Rubanga, di eko mino jo neno be mon da pirgi tek. Osobolo geno time iyre atitidi pi moko be mon pirgida tek. Di oko mino neno be mon karacel kede cuo obedo iye epone ka Rubanga mito kede

Ngicere keni amoto kede ngawoti

Rubanga udo woro kame otimo bala kite kame opwonyere kede. Nyo ame imito timo di lubere kede kope ipwonyere iye?

- Nyo ame imito timo apat ituri ame nyuto woro but dako ni, nyari?
- Nyo ame imito timo apat iye adul ni ame nyuto woro but mon kede anyira?

Nywak tam ni kede ngatamoro. Leg pi ngat ocelu di ikwaunu Rubanga konyo uu timo ginigi.

Icorakin me ekodet alulum

Dok cen inge ot me pwonyere
di iko ngico epone ame
pwonyere ooto kede do di
likame in iyamo.

Di pwodi pwonyere likame
ogere, pok pii kede mugati but
ekodet ocelu ca. Do kur imat pi
amoto camo mugati tuno kame
tic ni otyek.

Pwonyere me 7: Tic amako Nyanywal

Kope apire tek

1. Idwe obedo mot ayai ibut Rubanga
2. Obedo tic me nyanywal neno be imio idwe gi jame opore me kuo kede telo gi dongo me cuny irieko, inywak kede ikom.

Jame me tic

Gi katelo tic me atin apwonyere

- a. Konyo idwe pidongo (papula acel acel buli dano)

Nyuto pwonyere

Leno tam iekodet Adwong

Pi jo ame tie jonywal:

- Kwo ni oudo alokaloka benyo geno ame in ibedo kede bala nganywal? Alokaloka nyo ame ibeo iye?
- Bala nga nywal, isobolo tatamo tice ni benyo?
- Icorakin nyo ame ineno pi bedo kede diekal ajo tot iye (Icorakin abeco kede areco)

Etek twatwal me bedo nya nywal. Likame tie itabu moro acorakino wa gi me atima. Wan omito be, idwe wa bed kede yom cum, jo ame iponeso gi beco, di kiko dongo jo ame sobolo gida daro diekale gi kede bedo jo abeco idul dadi kitie ikirisitayon katek. Do magi osobolo timo benyo? Winyo arac likame tie adwokini ayot.

Tin omito geno neno tic amako jonwal me konyo idwe dongo icuny kede irieko.

Obedo tic me dano odongo daro kede cato atin. Dido ipwonyere me adek omito pwonyere iye epone me telo idwe bedo kede iponeso abeco.

Tic amako nyanywal

Leno tam iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: Jo atot omito paro pi mit me kom. Migi ipar ikom mit me atin apat da. Yutuno Luka 2:52 kede yote ongwon ame Yesu odongo iye-kom, nywak, cuny kede rieko

- Mit nyo ame idwe tie kede?
- Ngai ame cungo pi cobo mit go

Tic amako nga nywal me cobo mit me idwe en etie tic ate kame ceng mogo likame ecobere

Leno tam iekodet Atitidi

Icorakin me ngat apwonyo: Wandiko tiengere kany gi iye ebaos pi ekodet acel acel.

Iye ekodet ni, nen tieng gi. Tieng gi yamo kop nyo ikom tice amako nga nywal?

- Agole 22:6. Pore telo idwe wa.
- Epeso 6:4 Pore pwonyo idwe wa
- Iswiliaka 6:6-7 Pore dongo kwo me cuny me idwe wa
- Agole 1:8 Pore Dongo rieko me idwe wa
- Agole 31:15,21 Pore mino idwe jame apore ne gi

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: Mii ekodet tatamo kope ame tieng yamo amako tic me nga nywal di isipo tam ikop ame owandiko inget tieng go.

Bala nga nywal, omio wa tic me pwonyo. Kede telo idwe wa. Rubanga omio wa akarinihin me dongo gi bedo cuo kede mon ka Rubanga. Twero ni omio but kicuo kede dako me ribere pi dongo idwe gi. Akadi di otie kede diekal konyai ame sobolo mino kony, do anywal pire tek ikop ni

Baibuli nyuto ne wa be tic ni pire tek. Di oudo Paulo tie corakino Temeseo pi yero jo tel me kanisa, kop apire tek en be akadi ngato pore bedo tie kede idwe ame iponeso gi beco (1 Temeseo 3:4-5). Bala jo nywal, pore mino idwe jame amako kom kede rieko. Baibuli da moko be jo nywal tie kede twero me pwonyo idwe kop me baibuli do likame gangere ikanisa. Bala kite ame Yesu odongo kede iyote ongwon me kwo (Luka 2:52) pore neno be okonyo idwe dongo iyote ongwon nogo.

Dongo Icuny

Leno tam iye ekodet adwong

- Jame nyo ame isobolo konyo kede atin ni dongo icuny?
- Pire tek benyo me konyo atin dongo icuny?
- Teko nyo ame oudo me konyo atin dongo icuny?
- Osobolo tieko peko gi benyo?
- Yote mege ame osobolo konyo kede atin pi dongo icuny?

Icorakin me ngat apwonyo: Som bobo **Gi katelo tic me ngat apwonyo** – konyo idwe dongo, Mii ngatamoro som kope atie ii point acel acel. Ibino mede tic kede Gi atelo tic me atin apwonyere ii pwonyere me ongwon me anyim. Mii ngat asomo ngico ikwo mere epone ame esobolo keto kope gi itic idiekal gi

Somi Iswiliaka 6:6-7.

Yote adek akonyo atin dongo icuny

1. **Lego me paco amoto somo baibuli-** Ter kare ceng dedede di isomo Baibuli kede itatam me Baibuli ne idwe kony gi pi niang ikom itatam go. Kame itieko isoma, isobolo minogi apeny bala nat-
 - Pwonyere nyo ame oudo amako Rubanga?
 - Nyo ame opwonyere iye amako iponeso wa.
2. **Lego Karacel kede idwe.** Pore iiko ceng ame olego kede idwe karacel. Ter kare aber di iwinyo peko gi di iko lego kede gi. Idwe atino sobolo yamo ni nyo ame ileg pire di iko lego lego acek. Kame kidongo gida do kisobolo bino lego apirgi ken gi. Do kony nyuto ne gi epone ka Rubanga dwoko kede lego gi
3. **Bedo kede gi karacel.** Yam kop amako Rubanga kame itienu karacel, pwony gi kop ka Rubanga kame ioto idud yat moro, imio tam pi bero ka Rubanga iye amara mere, emio wa tipo me yat, Yen me tedo, cam karacel kede kite emio lobo wa cil kede. Yam kop amako kite ka lobo obedo kede me ka Rubanga di eko mino dano twero me dare. Sing mino idwe mono epone me neno Rubanga
 - Mege anan do in itie timo
 - Mege ame imito mede timo iye anyim?

Dongo Irieko

Leno tam iekodet Adwong

Pore da konyo idwe wa dongo irieko.

- Yote mege ame osobolo konyo idwe wa dongo ii rieko
 - Pore pwonyo gi ipaco kame di pwodi kitino. Kame kidongo pore tero gi isoma pi medo isoma
 - Idwe atino tie kede peny atot. Tam dwodwoko peny ame idwe mio
- Peko nyo ame wan oudo kame otamo mino idwe dongo me rieko?
- Osobolo tieko peko gi benyo?

Tic wa ace en neno be omio idwe odongo irieko. Kame oneno Luka 2:52, oneno di Yesu odongo irieko. Wada pore omii idwe wa dongo irieko.

Icorakin me ngat apwonyo- Mii ngatamoro som kope ame tie piny gi.

1. Pwony atin acel acel ipaco.

Tam mino gi niang ikom jame mogo ame kikwia di pwodi kitino. Pwony gi ABC karacel kede imar. Nying jame mogo kede cal me jame. Mii gi kare me yero jame abeco ame imito di itero kare dwoko peny gi

2. Tero jo oromo isoma isukulu

Ceng mogo etek me cwano atin isukulu, do ngei be etie tic me nganywal. Di beo iye isoma, mio iudo anyim aber kadi likame ongeio iik ka Rubanga pi idwe, do ber nga nywal pore mino atin kare. Ceng mogo Rubanga tio kede atin ni pi kelo alokaloka iye adul. En omio pwonyere kede isoma mitere. Somo atin mio etuno makerere di eko dwogo konyo paco kede adul, en omio pore jalere medo some, medo mano pi udo nywak aber kede Rubanga. isoma pire tek tetekeny eud kuo aber ii anyim. Nen be imio atin ni osomo.

- Itie timo kope are gi iber benyo?
- Tam mene ikom are gi en ame timo tek?

Dongo inywak

Leno tam iekodet Adwong

Pore da mino idwe wa dongo inywak kede jo ace da

- Anen me nywak nyo ame idwe tie kede jo apat da?
 - *Idwe katino*
 - *Awotin (jokio, kanisa, sukulu)*
 - *Jo adongo (jowade, jokio, jopwonye jogwok tel me adul)*
 - *Jo nywal*
- Nyo omio pire tek me mino idwe dongo inywak- tetekeny ibed kede nywak but jo ace?
- Bero nyo ame atin nin tie kede inywak aber kede jo ace?
- Pekini nyo asingo bedo ame idwe wa udo kede jo ace?

Leno tam iekodet Atitidi

Diekal obedo kame idwe pwonyo leno tam kede jo apat. Pimano, jo nywal pore tero kare me dongo tam me idwe inywak. Tii kede **Gi Katelo tic me atin apwenyere** - konyo idwe dongo- somo yote adek ame konyo idwe dongo inywak. Lub acorakin atie ii Gi atelo tic me atin apwonyere

1. Pwony idwe iye epone ame Rubanga mito be di inywako kede jo ace.

Som tieng acel acel. Nyo ame opwonyere iye ame konyo pwonyo idwe?

- Pilipi 2:3- *Kur ibed ngaworo, par pi jo ace da kalamo piri keni*
- Kolosai 3:13,15- *Isasiro jo kame imusungo in, bed kede anapakin kede pwoc but jo ace*
- Matayo 5:44- *Mar jo kwor ni di ilego ne jo ateri kirac*
- Jo korinti 13:4-5 *Amara dire doko emwol. Amara likame tingere, likame ewakere. Likame elilo doko likame emako lilo*
- Matayo 7:12- *Tim ne jo gi ame imito be gida kitim ni*

Baibuli pwonyo wa epone me bedo kede anapakin kede jo ace di omaro gi, odire, omwol, osasiro kede di otimo ne gi gi ame omio be time wa. Ber yamo kop gi but idwe kame pwodi itino tetekeny ibed kede alokaloka aber kame kidongo.

2. Bed bala anen. Idwe pwonyere inywak di ineno anen ibut jo ace twatwal jo nywal. Kite ame in inywako kede jo ace bedo anen but idwe ni.

Par epone ame inywako kede jo ace kede epone ame Rubanga mito ni nywak di beo ii ekite ame Baibuli pwonyo kede.

- Yote nyo ame in itie anen aber kede but idwe?
- Iye epone nyo ame in imito kede Rubanga konyi kede pi bedo anen aber?

3. Kony idwe ni tieko peko ame gengo gi nywako kame kidongo.

Kare atot idwe likame tatamo peko ame iudo kede jo ace, mio iko donyo timere ipat. Ceng mogo ineno kidoko ger, kede tim arac amio likame kiyabere ne jo nywal. Magi ko bedo anen ame nyuto be kitie kede peko but jo ace. Omio idwe mito cuko cuny gi pi tuco peko amako gi amio oko konyo gi bedo iber akadi di osuro gi. Nywako tam ni tie anen but idwe me amara, gamo, kede wad aber. Twatwal ka mwaka mere pwodi nep, mio ebedo kede gen

- Yote mege ame isobolo konyo kede atin pi tamo iber but jo ace di likame etero gi kirac

Dwoko kop

Icorakin me ngat apwonyo: *Penyi ekodet me yamo pi moko nyo ame tieng yamo ikom gero kede nyuto nywak akome yot.*

Nywak wa kede jo ace pire tek. Bedo me kenken tie ikwo me dano do likame eyomo cuny Rubanga. Miero opwony idwe wa pi paro iber ikom jo ace di otero gi iye epone aber. Opwonyo gi da pi tieko kope ame tie idiere diere gi. Kope gi dedede pore pwonyo kede di omio gi bedo bala anyut but idwe

Dongo ikom

Leno tam iekodet Adwong

- Yote mege ame osobolo pi konyo kede idwe wa pi dongo ikom?
 - Cam iber
 - Nino (buto)
 - Ot me buto, angapito
 - Timo tic amako yot kom-Lwoko cing, tic kede coloni, gengo tuere
 - Timo tuko (tice mogo amako tuko)

Magi dedede sobolo konyo idwe wa dongo di komgi yot. (gi kame pire tek ame pore ne wa timo amio idwe sobolo dongo di kom gi yot en mino gi cam adongo kom ceng dedede. Pi mino adam gi dongo iber pore mino gi cam adongo kom.

Icorakin me ngat apwonyo: *Kame di itieko pwonyo itabu amako yot kom, isobolo nyogao iswil me 1+3 amoto nyuto ekodeta adek me cam di oko mino ngeg be kibino pwonye ikop amako yot kom.*

Itabu me yot kom yamo iswilia 1+3 ame yutuno epone me mino cam adongo kom ceng dedede but diekal.

Di onyogao pwonyere, iswil 1+3 en nyo? Ekodet me cam tie adek ame pore keto icam me ceng dedede.

- Acel cungo ne mucere amoto anyakini. Pore ne wa camo mucere amoto anyakini ceng dedede di oribo kede acel ikom cam adek
- Adek mere cungo ne ekodet me cam adek ame otamo ribo icam me ceng dedede
 - Ekodet me 1. Cam adongo kom. Bala abe cak, muranga, rec, kede ringo.
 - Ekodet me 2. Anyakini kede pote dek (Epong kede cam adongo kom)
 - Ekodet me 3. Mo kede kakamio (man mitere di nok)

Leno tam

- Peko nyo ame jo me adul ni udo amio likame iudo cam adongo kom?
- Osobolo tieko peko gi benyo?

Idwe ame likame sobolo udo cam adongo kom sobolo dongo di kom gi likame yot

Jiko

Leno tam iekodet Adwong

Tic me anywal en mino atin jame ame sobolo mino atin dongo iber icuny, irieko, inywak kede ikom.

Ter kare iko paro pi idwe ni (kame itie kede) kede iko neno epone ame itie konyo gi dongo kede iyote go. Tie yote mogo ame miero ising keto iye tamni? Peny Rubanga konyi pi sobolo telo kede mino idwe ni dongo iber iyote me kwo gi

Ngicere keni

- Nyo ame itie timo iber ame tie mino idwe ni dongo iber?
- Yote mege ame itie keto iye tamni itek
- Yote mege anyen ame ipwonyere iye ame sobolo konyi pi konyo idwe ni dongo?

Pwonyere me 8: Konyo idwe bedo kede iponeso kabeco

Kope apirgi tek

1. Idwe mito konyo amio isobolo nyuto tam gi pitieko peko
2. Winyo kop iber kede diru konyo idwe tieko peko iyore ocato

Jame me tic

Gi Akonyo neeno (inge tieko pwonyere)

- a) Tuko anyuto epone me winyo kop me idwe (papulan are but jo ojalere)

Gi katelo tic me atin apwonyere

- b) b) Epone me dwoko kop but idwe
- c) c) Asipakin me winyo kop

Nyuto pwonyere

Leno tam iekodet Adwong

- Itie udo tur cuny pi kop moro di iko timo kirac icen mere iko paro raco ame itimo?

Ikare atot kame otie kede gero moro ikwo wa, emio otimo kope ame cuny wa dagi. Man yai piento likame osobolo moko iber tam me cuny wa. Idwe ikare, atot likame iwaco oko kop, ame kiparo- likame kiniang iye iber mio likame cuny gi tur kede, mio kiko donyo timo amoto yamo kope kareco. Do kame omio konyo idwe bedo kede iponeso abeco, mito konyo gi di kinyuto tam gi oko

Agole22:6 Waco be “Gei ne atin yo me epore lubo, kame di edongo likame eyai iye epone nono.”

- Itamo be dwong mere nyo?

Dwong mere be wan otero kare me konyo idwe wa pwonyo iponeso abeco. Osobolo timo man kame di okonyo gi ngeno mit gi kede dwoko kop iber. Man mio isobolo dongo gida kitino bala jo ocato bala do jo ocato mio isobolo timo kiber kame kiudo tur cuny.

Yote me dwoko ne idwe kop

Icorakin me ngat apwonyo: Mii jo nywako tam ikop atie. Tii kede **Gi katelo tic me atin apwonyere-** Yote me dwoko ne idwe kop- Nyut adwok acacal kede di iko mino gi tam me wok kede yote ace ame odwoko kede kope

- Epone nyo opore ame nganywal dwoko ne atin me mwaka 6 kope gi:
 - Likame amaro atin anyen no! erarac
 - Apwony na miming
 - En edonga! Likame bobo abino tuko kede

Yote tie atot atota me dwoko kop kame atin otimo gi arac. Tien atot wan likame ber otamo be nyo ame atin tie paro amio koto oko dwoko ne kop. Emio likame oko sobolo konyo idwe niang par me cuny gi. Emio tien atot oko wan timo epone kope gi

- **Adagadaga:** Biakan. Likame pore bedo rac amano, likame pore timo amano
- **Adwokini me awaka:** Likame tie gi isobolo timo iye-wek ingungur. Doko kur ibedo ngat aming! Ingeo miero ioti isukulu! Kame imito udo tic aber pore ni ot isukulu.
- **Tam.** Pore ni tic itek me udo gwoko adyereson. Kame di imito bedo keni keni ipwonyo ida dwoko cunyi
- **Ngolo kop:** Iyamo tin kop arac benyo? Koto oudo itimo ne gimoro

- **Apeny.** Itimo nyo? Iyamo kop arac amano pinyo
- **Jurao ngatamoro:** Etie nyako aber. Ango angeo be likame oudo eikere iye

Kame odwoko kope iye epone gi, likame oudo otie konyo idwe niang tie gi kede epone ame iko dwoko kope iye epone aber, kenekene emio atin udo tururo, lewic, ngol ikwo mere eko care kene di eko doko ger. Do kame owinyo kop me idwe wa, osobolo mino gi niang kwo gi ko mino otio kede gi iyore opore.

Ngicere keni

- Di beo iye anen me malo go, itamo be atin sobolo tamo benyo idwok ni. Esobolo bedo rorom kede ame otieko leno tam ie go.

Winyo iber

Leno tam iekodet Adwong

Som Epeso 6:4

- Yote mege ace ame jo apapi tero kede idwe gi komino gi tur cuny kede doko ger?

Winyo kop me idwe iber mio gi kingeo kwo gi di komino kibedo kede iponeso kabeco. Konyo gi ii epone me tieko peko gi ken gi ko mino kibedo kede diru ame mio kidongo jo ocato, miogi kitamo kiber. Kiko donyo paro pi kwo gi. Man tie diru apire tek me konyo epone me dongo idwe iye iponeso abeco.

Tic iekodet Adwong –Tuko

Icorakin me ngat apwonyo. Kwai jo are iye ekodet pi konyo timo tuko ni. Mi jo are **Gi Akonyo neeno** - Winyo iber tuko amako idwe. Mii jo oyaro tuko kop ni sek tetekeny kiniang iye.

Papa tie bedo di esom papula.

Awobi ringini iyot di elelemo, “Likame bobon amedo tuko kede! Likamare.”

Papa di eketo papula piny, “elokere but wode di ewaco be, Atie neni di idoko ger.”

Awobi ko Waco be, likame epore bedo kede awotino!

Papa kowaco be, “oh?”

Awobi ko Waco be, “Ango atuko iber di ako weto golo 2. Kame amito be amed kede golo di ako kei ”

Papa kotimo “Mmmm”

Awobi kowaco “Icen mere mika oko Waco inyim jo be ebedo makosa na omio likame oloo tuko. Omio ako lelemo bute di anga ayai tenge.....”

Papa. Angeo be kop no oko turo cunyi

Awobi di dwoko momot. “Ateni oudo likame eneno be doko oudo koto adoko ger kede mika, do en etie ngawota.”

Papa, ko Waco be, “Aniang.”

Awobi ko Waco be, “Atamo be miero adok anen kame mika pwodi tie kuno. Aniang be oudo emito be oloi tuko.”

Papa ko timo muremure.

Leno tam iekodet Adwong

- Iye agege awobi oudo tamo benyo?
- Tam mere oko lokere benyo?
- Kope nyo ace apat apapa otimo pi konyo awobi sunyo tuno iniang mere
 - Keto papula piny di eko keto tam mere ikom awobi
 - Likame etotolo yamo me atin
 - Eyei winy mere (bala, “Oh,” “Mmmm.”)
 - Ekonyo awobi pi kete iniang mere (bala, Aneno di kop no oturo cunyi da eko mino iko lilo)
- Adwokini nyo ame mulo kuo ni?

Kame otamakino cuko cuny idwe wa cwano mit areco tenge, atin nakanaka medo winyo irac. Idwe twero bedo kede mit atos di iko udo adwokini gin kengi kame wan owinyo gi iber di oko lubo yote gi

Teko me winyo tam me idwe

Leno tam iekodet Adwong

Som itatam alubo ni:

Chun oudo tie kede yei be atin mere adongo adonga miero tim tic ikanisa ace. Ikare atot oudo kocwae pwonyo baibuli kede bedo icokeren, di oudo etamo be man pore ne. Do wota Chun kope gi likame oudo yomo cunye. Etie kede lewic omio likame cunye mito oot icokeren gi. Kame cokere me ipongai oudo tie kede itawn, Chun likame oko paro mit me awobi di oko dine ot icokere. Wode di ko yai oot sapari abor ni. Likame oudo engeo ngatamoro, omio cunye likame obedo yom. Awobini oudo ool kede kop me adia dia me oot icokeren ikare atot. Kame edwogo paco cunye wang mio ceng mogo likame eyamo kede papa mere

Inge kare mogo, Chun oko oot ipwonyere me TCT ame mako nyom kede diekal. Epwonyere ikom timo kisa kede isasir oudo esobolo oot kwano isasir but awobi. Do iye itokgi koter jo nywal kede jo adongo bala likame timo makosa omio likame pore kwano kisa but idwe. Do Chun oniang be etimo bal me likame winyo mit me wode. Di en eko yai eoto kwano isasir bute. Awobi oudo likame oyamo kede pi sabiti acel, do geno esawa nono lilo me wode oko dok cen. Eko geno yamo kede papa mere, nywak gi da oko geno dwogo bala lem sek.

- Pinyo omio Chun mito ne Wode oot icokeren me ipongai?
- Pinyo omio awobi likame mito timo tice me cokere ne ipongai?
- Nyo oko timere kakame Chun likame oko winyo kede mit me awobi di eko niang mit mere icen?
- Kame Chun oniang kede be likame ewinyo kop me awobi, nyo eko timo? Alokalo nyo oko timere

Teko me winyo

Winyo iye epone aber

*Icorakin me ngat apwonyo: Som **Gi katelo tic me atin apwonyere** - Teko me winy. Dwok peny moro.*

Winyo idwe iye epone aber konyo gi timo iber tam ame itie kede mio iko bedo iber lono bedo irac. Ekonyo gi da pi cobo peko gi di iko udo diru me dongo jo ocato iponeso abeco. En man diru ace akonyo dongo me idwe. Kame odio adia idwe kwanyo tenge tam areco. Idwe bedo kede wang me cuny. Idwe sobolo mako yote me tam gi ken gi kame di owinyo tam gi karacel kede di oketo gi itic

Teko me winyo kede dwoko mit me idwe

Me wek kelo winy aber but idwe wan, pore timo kope bala magi:

1. **Winy kop mere kede tam ni dedede** (Anen me oketo ituko: Papa oketo papula mere piny)
 - Eyot ne atin kame inyuto ne be iketo tam ni ikop mere. Bala na,t keto papula piny di iko neno atin, loko wangi ikome, wok iot jokoni di iko bedo piny
 - Etek ne atin tic kede tam mere kene atek. Kame di ngatamoro likame okonye, tam mere medo doko tek ko kelo eponeso areco. etek.
2. **Ngei mit me atin** (bala- “oh” amoto “Mmm” “Aniang”)
 - Tii kede kope bala –“Oh” amoto “Mmm” “Wow” “Ateni” arabo “aniang”
 - Tii kede yote mogo bala- Yango wii, ngico wange, cal me nyimi
 - Kur imi atin winyi kirac ikite ame gin kitamo kede. But idwe, pore gamo tam gi di oko konyo gi tetekeny kur iwiny kirac kodubo iponeso gi
3. **Kony gi ngeno kite kame kitamo kede** (bala nat ituko okato: “Mano bala oudo oturo cunyi.”)
 - Kony gi woto kite ame kitamo kede di nyutere iye epone gi
 - Idwe likame singo waco kite kame kitamo kede. Do kame in itamo yamo ne gi, mio kingeo be in iniang peko mere bobo igrame. Mio kiko doko mwol kur ipari kame likame itwerunu kiber. Atin bino niangi kame likame itimo iber.
 - Anen me winy nyo ame idwe singo tie kede
 - Iturur Lilo
 - Tur cuny Adage
 - Wanere Aturaikin

- Atotolun Yom cuny

Nywak

- Yote mege ame Chun oudo sobolo winyo kede atin mere iber?
- Man oudo sobolo kelo alokaloka nyo ikop ni?

Tic me ekodet Atitidi (Jo 2-3)

Wot tukere are

1. Ituko me agege nyuti gi atimere but atin icalo ni kame cunye owang kede do epone apapa mere dwoko kede ne kop.
2. Ituko me are, Nyut diru me winyo kop ame ipwonyere iye tin. Isobolo tic kede yote ame onyuto amoto iwot ace apat

Icorakin me ngat apwonyo: *Mii ikodeta dakikan 10 me iiko tuko iko kwano mogo pi nyuto tuko gi inyim jo. Ingei tuko di iko tio kede diru me winyo, peny ekodet diru mene ame osingo tic kede ituko. Kame diru mogo likame kitio kede, mii moro tim tuko acek di enyuto diru mogo.*

Jiko

Leno tam iye ekodet Adwong

Me konyo idwe bedo kede iponeso abeco, pore konyo gi ngeno mit gi. Pi timo man, pore ne wa winyo kop gi kiber. Pi winyo kop kiber, pore timo kope gi.

1. Winy kop kede tamni lung
2. Niang ikom mit gi
3. Kony gi ngeno mit gi

Ngicere keni

Tami epone ame isobolo keto kede pwonyere ni itic but idwe ni ara atin moro me kio amoto jo awade ni

Winyo iber tuko me idwe

Papa tie bedo di esom papula.

Awobi ringini iyot di elelemo, “Likame bobon amedo tuko kede! Likamare.”

Papa di eketo papula piny, “elokere but wode di ewaco be, Atie neni di idoko ger.”

Awobi ko Waco be, likame epore bedo kede awotino!

Papa kowaco be, “oh?”

Awobi ko Waco be, “Ango atuko iber di ako weto golo 2. Kame amito be amed kede golo di ako kei ”

Papa kotimo “Mmmm”

Awobi kowaco “Icen mere mika oko Waco inyim jo be ebedo makosa na omio likame oloo tuko. Omio ako lelemo bute di ango ayai tenge.....”

Papa. Angeo be kop no oko turo cunyi

Awobi di dwoko momot. “Ateni oudo likame eneno be doko oudo koto adoko ger kede mika, do en etie ngawota.”

Papa, ko Waco be, “Aniang.”

Awobi ko Waco be, “Atamo be miero adok anen kame mika pwodi tie kuno. Aniang be oudo emitto be oloi tuko.”

Papa ko timo muremure.

Pwonyere me 9: Bero me kope wa

kope apirgi tek

1. Kope wa tie kede Twer me gero amoto dubo idwe wa
2. Leno kop aber kede kop me cuko cuny konyo idwe bede jo ame Rubanga mito ne gi bedo.

Jame me tic

- Gi katelo tic me atin apwonyere
- a. Leno kop aber

Nyuto pwonyere

Leno tam iekodet Adwong

Baibuli tie kede yamo atos ikop amako yamo wa kede leb ame otio kede. Tieng atie piny gi mio ngec but jo nywal bala jo atelo ude doko kibeco but jo ame daro idwe

Som Colosai 3:21.

- Iponeso nyo kede tim nyo amio idwe doko ger? (V21)
- Iponeso mege en amio idwe udo cuny akec di kiko doko ger?

Yo acel ame mio idwe doko ger en likame winyo peko gi bala kite ame onywako kede ipwonyere okato. Epone ace en epone ame wan otio kede kop awok idog wa. Ipwonyere ni omito ngico epone ame osobolo tic kede kop awok idog wa pi wanakino amoto kiarao idwe wa.

Somi Agole 12:18.

li tieng gi, oyutuno ne wa be kope sobolo cango amoto wanakino cuny dano

- Kope mege asobolo wanakino bala epima?
 - “In iming”
 - “Konyi likame tie”
- Kope mege asobolo kelo cango?
 - “In itie kede mot akonyo tic”
 - “Amaro epone ame itero kede amini imwolo”
- Isobolo yutuno kop ame owaco ni di in atin –okelo awangaic arabo yom cuny di yai ibut jo nywal ni, imwegu ni apwony ni kede ace da?
- Nyo ame kop no oko timo ikwo ni?

Icorakin me ngat apwonyo: Mii ekodet esawa opore me gin paro ikom twer atie iikope. Mi gi neno be kope ame oyamo ne gi dipwodi gin idwe pwodi iyutuno. Kope go oudo tie kede teko bobon pwodi kitie kede teko ikare ni. Tim lego ace cek pi jogo ame oyutuno kope ame oyamo ne gi di ko kelo awanon but gi.

Oleg Rubanga me kelo cango pi kope owanakino wa ame oyamo but wa tetekeny osobolo mino isasir iye. Obino do kwano Rubanga me yutuno ne wa kope abeco ame jo owaco ne wa, do akalamo mere kopek a Rubanga owaco ikom wa

Kope awanakino

Leno tam iye ekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: Tii kede **Gi katelo tic me atin apwonyere** - Yamo alikame wanakino- med neno papula ni ika pwonyere dedede.

Yamo alikame wanakino

Kope awanakino

Kope awanakino en yamo ame wan oyamo ko kelo awanon but dano. Ceng mogo likame udo oikere wanakino dano kede yamo. Ceng mogo oyamo gi be koto atin ud alokaloka, do icen mere oko udo be ewanere. Aka lokere atin ko tero kop owane di eko dagi timo gi aber.

Kope awanakino nogo cal kede acel ikom magi:

- **Kope ame oyamo di dano olilo**
Ceng mogo likame udo ogango kop oyamere (bala, “Atamo bala bin koto li onywali
- **Lwongo ame omio idwe**
Kame atin otimo gimoro ame likame omio, mio oyamo ikom atin aka yamo itim mere (bala, “Itie ngat alore, lming”)
- **Mino aporapora**
Eyoyot mino aporapora but atin kede imiegu amoto amiegu mere. (Koto oudo ical kede omini amoto be “likame eriek bala amimere)
- **Tamo kop me anyim**
Ceng mogo owaco ne gi GI ame omio timere ii anyim (bala, “likame imito udo tic. Ical acala kede neruni. Imito doko cal kede”)
- **Yamo kope alikame kelo dong**
Ceng mogo oyamo but jo ace kope amako idwe wa di gida kiwinyo (bala, “Atin na opoto apenya bobon.” “Likame etimo tic atek” amoto be. “Nyara ine do iponeso mege reco”)

Nakanaka kope ame wanakino likame kelo dongo moro ikwo me idwe wa bala nat wan udo omio idwe wa bed jo atek itic do kame kiwinyo akodi yamo no mio ibedo kede yei be likame itwero. Yamo awanakino mio idwe likame dongo iye epone ame Rubanga mito ne gi kede.

Ngicere keni amoto kede ngawoti

Par ikom apeny are gi di iko lego Rubanga pi mini epone aber ame isobolo yamo kede idwe ni

- Kope nyo me awanakin ame isingo yamo but idwe ni?
- Iyamo gi ikare mene?

Yamo akelo bero

Leno tam iekodet Adwong

Eyoyot me wan yamo iber kede idwe.

Som Agole 15:1.

“Yamo amwol kweo lilo, do yamo agwai kelo lilo.”

Icorakin me ngat apwonyere: Mii jomogo somo tam ii **Gi katelo tic me atin apwonyere** idud yamo akelo bero. Mii ekodet winyo iber kope gi di ineno epone ame kisobolo tic kede kop nogo idiekale gi. Mi gi nywako epone ame ibino tic kede iik nogi.

Teko me yamo akelo bero

1. **Tatamo ne atin gi ame tie ateni awaka kame ingico be kop ame iyamo likame tie ateni.** Akodi di kop ame iyamo pire likame tek, ekonyo mino lilo likame bedo.
2. **Kwai kisa iko yamo kope akelo bero kame di oudo itio kede kop ame wanakino.** Man mio atin ni dongo di eda engeo epone me kwano kisa mio da engeo kwano kisa kame etimo gi arac. Isobolo bedo dano ame idwe mio woro kame di ikwao kisa, kame itimo kope areco.
 - Yutuno itatam ikom Chun kede atin mere ipwonyere me 8 (Som itatam ni bobon kame twere) itok mere oudo waco benyo kame ikwao kisa but idwe.

- Itok nyo ame jo me adul ni amoto diekal ni tie kede
3. **Tatamo cal me gi akelo tur cuny amoto gi awano cuny aka ngangalo atin.** Yam be “Mano oudo obedo gi me mingo ame itimo!” eber kalamo in yamo be, “in iming”man kelo tur cuny.
 4. **Kur ipori atin ni kede jo ace.** Poro atin kede jo ace mio ewinyo irac. Emio atin likame udo niang aber ikuo mere.
 5. **Yam kope akelo bero but atin kame di etwero winyo kop ni**
 6. **Kur inyuto ne atin ekite mogo me iponeso areco.**

Tic me ekodet Atitidi (Jo 2-3)

Iekodet ni kwany kop acel ikom mago di iko timo tam anyuto kite ame isobolo tic kede kop no idiekal ni.

Icorakin me ngat apwonyo: Mii dakikan 5 me iiko tuko di iko kwano ekodet moro nyuto tuko gi inyim ekodet. Ingei tuko dedede peny ekodet ace epone me iik mene en ame otio kede ituko no.

Kop me cuko cuny

Ngicere keni

Icorakin me ngat apwonyo: Tii kede “Mino kop me cuko cuny atie ii **Gi katelo tic me atin apwonyere.** Cuk cuny gi me ngat acel acel nen kite ame esobolo pwono kede atin mere di iko mino gi wandiko gi awandik

Mino kop me cuko cuny

Aka tic kede kope ame awanakino miero oud kare me cuko cuny idwe wa.

Ter kare me dakikan 5 me paro kope 5 ame isobolo yamo but atin ni, ide ni me cuko cuny gi. Sobolo udo kop isipakina but jo ali kede idwe isobolo yero tic ikom atin me kio amoto me jo awade.

Bala nat, “Apwoyo kite ame in ikonyo kede tic ijokoni kame di idwogo isukulu. Etie yom cuny me bedo kedi doko imio tic na bedo yot. “elo waco be “in itie nyako aber”

Kede ngawoti (Amoto dako/cwari)

Nywakunu nyo ame itienu timo iye epone ame iyamo kede idwe n.i Nywak kop ni kede dano ace iepone me yote ame iiko me cuko cuny idwe ni amoto idwe ame iriamakin kede

Jiko

Leno tam iekodet Adwong

Kope ame oyamo sobolo cuko cuny jo amoto wanakino gi. Akadi di likame oudo otie kede tam me wanakino gi kede kope ame oyamo, kope ame wanakino sobolo mino idwe wa likame dongo iye epone ame Rubanga mito ne gi kede. Osobolo pwonyere iepone me yamo iber kede idwe wa. Etie pwonyere me loko iponeso kede epone ame otamo kede idwe wa, do baibuli yamo ne wa be pire tek me tic kede leb wa me cuko cuny idwe wa kede me dongo gi iye epone aber.

Tam iye epone dedede kite ame isobolo cuko kede cuny idwe ni isabiti abino. Tam likame yamo kope ame wanakino do kame di itimo kwai kisa awakawaka di iko tatamo nyo ame oudo imito yamo.

Pwonyere me 10: Mar kede wor me ateteni

Kop apirgi tek

1. Wor dwong mere be, konyo kede iiko idwe pwonyo timo jame dedede iyo ka Rubanga mito, likame bedo atin alola
2. Wor me ateteni otimo kede amara doko likame ejik
3. Mino alola likame yoo opore me pwonyo atin

Jame me tic

Jamini ame konyo neeno

- a. Tukere amako wor apapat

Gi katelo tic me atin apwonyere

- b. Pwonyo idwe wor

Nyuto pwonyere

Leno tam iekodet Adwong

Som Agole 29:17 kede 13:24.

- Nyo ame tiengini gi pwonyo amako wor?
- Pire tek benyo me wan pwonyo idwe wa wor?
- Kame omaro idwe wa opore mino gi alola?
- Wor opore ber arabu rac but atin?
- Kame oyamo kop ikom pwonyo idwe wor, eponeso mege ame opore pwonyo kede idwe wor?

Som itatam are gi

Seth oudo tie kede imyegu kede amiegu kanyape adongo alanye. Ceng moro acel amiegu mere oudo tie lolo wie lol ado kalamo. Cunye oko wang eko lwomo jagi me pi ikom gi. Jagi noni oko dipo amiegu mere are, giko cako koko. Waa gi oudo oneno gi ame otimere dido en eko lwongo papa mere. Papa mere oko bino awaka waka di eko cako redo ikom Seth. Jo dedede oko pong kede lwoyo pakana jokio ame oudo tie neno. En eko juto Seth tien 4 arabu 5 kede rakoba di eko waco ne be kur emedi timo amano, kame emedo likame eyaro twero oot ceng ame lubo. Seth cunye oko wang ikom amiegu mege. Ceng alubo, acel ikom amiegu mere oko cako lolo bobo. Jo dedede oko nyero. Seth oko bapo amimere. Iman do, papa mere oko nyero anyera kede jo dedede.

Dinah oudo maro gono cal en oudo likame emaro timo tice amake ipaco. Toto mere oudo yutuno ne en ceng dedede timo tice mege amake me paco. Tin eko waco ne Dinah be kame likame etimo tice me ge tuno otieno, likame eyaro sobolo udo kare me goc paka sabiti tiek. Icen me dwogo isukulu, en eko cako gono cal. Wie oko will timo tice me paco. Icen ngei cam me otieno, Toto mere oko penyo kop amako tic mere me paco. Dinah oko yutuno be wie owil timo tic mere. Toto mere oko penye gi ame oudo oyamo ne odiko no. Kame di oudo eyutuno adwokini me en likame timo tice me paco. Dinah oko yutuno. En eko yamo ne pikelo jamini mege me goc. Toto mere oko yamo ne be, kame en etimo tic me paco pi sabiti acel lung en eyaro udo jamini mege me goc isabiti alubo. Bed bala amano, buli ceng ame en wie will kede timo tic me paco en bobo ekei doko ceng ace me gono cal.

- Itatam mene ado call kede me adul ni?
- Yote apapat mege ame jo nywal are go otio kede me pwonyo idwe gi wor?
 - *Papa me Seth ojuto wode tien acel dibobo eko nyere tien ace, do Toto me Dinah okwanyo mulem me goc ibute tenge.*
- Yeri itatam mene anyuto newa anyut aber me wor, dido iko tatamo pinyo.

- *Toto me Dinah opwonye wor kede amara, emio Dinah niang gi ame etimo irac kede adwokini mere oudo likame ejik kede pwonye.*

Li pwonyere ni, wan oyaro neno epone ame okonyo pwonyo kede idwe wa iwor iyo ka Rubanga. Oyaro bobo ngico epone ame oromo konyo idwe rucakin me wek kur otidilo gi atidil. Kame wan otimo aman kede eponeso ace ame wan opwonyere iye, udo wan do likame miero otidilo idwe kare dedede.

Ngec abeco me pwonyo atin wor

Leno tam iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: *Tii kede ngat acunye owinyo pi somo “Ngec pi wor apore” ikom **Gi katelo tic me atin apwonyere** - Pwonyo idwe wor.*

Wor dwong mere be konyo kede rieno idwe pwonyo epone me kuo iyo ka Rubanga. Wor likame dwong mere itidil kenekene. Tie iponeso atos me pwonyo idwe wor. Pwonyo wor ber kame otime ii amara kede di otime nakanaka.

Wan opwonyo idwe wa wor piento wan omaro gi doko omito gi pi pwonyo epone me bedo, lko kuo kuo ka Rubanga, di iko timo yer abeco kede tero jo ace iber. Isawan mogo epone ame wan opwonyo kede idwe wor likame pore piento ekelo jemo, Keco cuny, nwang cuny, lewic, Lworo kede bedo idingo. Pire tek me wan niang nyo amiero otimi me wek wor wa bed wor apore me wek ekony idwe wa dongi di gi icato inywak kede jo apat, kede Rubanga da.

Kope abeco me bedo kede wor opore

1. Tim teko me idwe ngeo be wan omaro gi akadi bed bala otie pwonyo gi wor.
 - Kur itidilo atin di cunyi owang. Man pwonyo atin calar itek arabo lelemo kame cunye owang. kame cunyi owang, tam dwoko gero piny iko keto atin iye sonda paka kame iikere me pwonye.
 - Yutuno gi dwong kop omio omio gi alola en pi mino gi bedo kede ekiteso abeco. Tatamo ne gi be pwonyo gi obedo twero nin me nga nywal doko piento imaro gi, en omio ipwonyo gi.
 - Kame itieko pwonyo atin, pire tek me in mine ngeno amara ni me well amalo but gi. Itwero da yamo kope me cuko cunye bala nat “ango atamo bala in itwero timo yer iye aber ii anyim” arabo “Ango ayei be in itwero pwonyo bedo mwol but imiegu ni” Amara obedo cuko cuny kato lworo. Man konyo atin bedo di cunye nwang di engeo be pwodi omare.
2. Bed pwonyo wor nakanaka
 - Kame wan oyei ne atin timo gimoro nan di bobo oko mine alola esawa apat, idwe oyaro totolun ikom gi ame miero itimi kede ame kur etimi. Gin iyaro bedo kede lworo be gin bobo iyaro timo makosa iye akangas
 - Kame wan likame ojiko mino pwony, idwe bino pwonyo ngeno gi aber kede gi aac. Gin iyaro bedo di cuny gi nwang piento gin ingeo be jo nywal gi tie lubo tim gi do bobo omaro gi.
3. Tim teko pi mino atin ngeno be etimo gi arac.
 - Peny atin kame engeo gi ame etimo irac. Kame likame gin ingeo, yam ne momot.
 - Kur ipwonyi arabo inyanyar ikom atin abongo yamo kede gi ikom gi ame gin itimo irac.
4. Tatamo ne atin nyo igonogo ain imito me ekiteso abeco amiero atin timi.
 - Isawan mogo idwe likame ngeo nyo ame nga nywal mito ibutgi. Nyut ne idwe ikor.
 - Tim teko me atin niang nyo ame in imito ne timo ikare me anyim.
5. Epone me pwonyo arabo itidil miero bed papat di lubere kede mwaka me atin.
 - Idwe atino (2-10) otwero iiko beo inene, anyanyar, kete ikona moro di yai kede mwaka mere.
 - Idwe ocato (11-18) mago niang kame okwanyo jamini abeco agin imaro sana tenge ibut gi di iko keto ikom gi tic ame pore pir gi me atima alubere kede ekite me kuo gi kede yer gi.
6. Rom me pwonyo ame omio miero bed rom kede makosa ame otimere.

- Kame etimo irac, pwonyere da pore bed di tek. Do kame makosa tie me rwom apiny, pwonyere da miero bed yoyot.
 - Likame pore me kwanyo twero arabo gi ame atin maro timo tenge ibute pi dwe acel, kame atin otimo makosa icel. Epore me kwanyo twero mere pi ceng acel do kame emedo iko medo kare.
7. Bed lubo pwonyo wor
- Timo gi ame iyamo romo bedo tek esawa moro, do pire tek kede ekelo alokaloka di bobo ekelo wor kede genere. Enyuto be in iparo pi timo gimoro.
 - Tamo bala iyaro tidilo atin pi kite areco di likame iko timo, totolo wi atin doko likame ekelo alokaloka.
8. Kame twerere, tii kede epone me pwony ame moo cal kede ekite arac ame otimere.
- Gi omio otimo pwonyo wor ni tie pi konyo atin ngeno epone me kuo.
 - Bala apor, kame Sara maro konyo toto mere tedo cam, dodu ecocoko omimere ada bobo mito konyo tic. Toto me Sara miero udo yam ne be likame epore konyo tic nakanaka kame eyei ne omimere da konyo tic. Arabo, kame petero obao emesa pii ko oony, toto mere oudo pore yamone puto.

Leno tam iekodet Atitidi

- Ekite me pwonyere mene ame in itieko tic kede ikom idwe ni?
- Ekite me pwonyere mene ame in pwodi likame iparo arabo iwinyo?
- Som itatam a Seth bobon cako ii agege me nyuto pwonyere. Ooti iye anapeta dedede di iko yamo gi ame papa me Seth romo timo me mako ekite kop nono.

Ngicere keni arabo kede ngawoti.

- Nyo igo ame idwe ni timo ame dubo wii? Nyo ame in iromo timo atima me dwoko tam ni piny di pwodi likame icako pwonyo atin?
- Nyo ame in iromo pi nyuto ne idwe ni be in ipwonyo gi iye amara?
- Nyo acel anyen ame in iyaro timo kame waru iyaro pwonyo idwe ni wor?

Gi ace ame in iromo timo aka tidilo

Leno tam iekodet adwong

- Epone ace nyo me in iromo pwonyo kede idwe ni apat kede tidilo gi?

Iponeso ace me pwonyo wor but idwe

Icorakin me ngat apwonyo: Bebeo ikom dul ayamo kop ikom I poneso ace me pwonyo wor ame yai ikom **Gi katelo tic me atin apwonyere** -pwonyo idwe wor. Mi apor kede tatamo gi acel acel.

Ikare ace epore me bitaro atin (mwaka 2-10). Bitaro pat kede daano atin. Kame in ibitaro atin, Dar paka gero ni dok piny iko kwanye tenge ka pat, iko tatamo ne pinyo omio in itie bitaro en di do amio iko bitaro en. Kur ibitaro atin inyim idwe ace. Man kelo lewic eko kelo gero icuny atin. Icen me bitaro atin gwake iko mino gi ingei be in imaro gi. Bitaro otimo pi pwonyo do mito **amara en ateli** me kelo alokaloka ikare me anyim. Likame miero ekel awanon arabo awangaic en ateli. Kame otime kede rieko en ebodo ber me gengo tim areco di eko kelo wor kede nwang cuny. Kame ibitaro atin nakanaka, cunye doko nwang eko doko nya jemo.

Pwonyo atin wor **LIKAME** dwong mere juto atin. Bungo atin likame tie yo me mino atin wor. Magi ena yote ame isobolo mino kede atin pwony.

1. Mii atin timo **giaromo konye** weko timo tice areco. Twatwal pi idwe atino, Iromo loko ekitaso awango cunyi go arabo ekiteso areco go kede mine tice abeco bala kanyo jonywal arabo timo gimoro ame in itamo be atin romo timo. Eber mino atin ngeno be likame in imito iponeso mege areco.

2. Nyut **ateni be idagi** (abongo loko epone me atin) Bala apor, pi idwe atino ngine ituto amoto kop ame nyuto be idagi gimoro ame en etimo, romo timere eko mino atin ngeo be omare arabo ogame. Cib tam ni ikom ekiteso di likame iko tic kede kope areco amako atin. Yam be “ango likame amaro kame in, (iko yamo gi ame etimo arac)”
 - Nyo igo ame in likame imaro idwe ni timo? (pwonyo yamo bala apor me pinyo gi).
 - *Likame amaroni Juto jo apat*
 - *Tic kede leb areco “Likamaro kame in itio kede leb areco”*
3. **Kwanyo tenge mulem mege.**

Bala nat apor, kwanyo tenge gi tuko, genge neno TV, itwero kwanyo gituko tenge pi kare moro arabo gengo gi neeno TV pi kare mor. Yutuno, kare me itero genge miero lubere kede teko me ekite ame in imito ne atin loko kede iponeso di lubere kede mwaka mere.

 - Nyo ame idwe mogo maro timo cako imwakini me 2-5, 6-11, kede 12-18?
 - *2-5 tuko kede gi me tuko karacel kede jo wote.*
 - *6-11 tuko oko kede awotino, neno TV, isoma, kede ace da.*
 - *12-18 Tero kare kede awotino, yamo kede esim, neno sinema kede ace da.*
4. Nyute atin **epone ame esobolo gwako kede kede tieko kop ame etimo**

Bala apor, kame gimoro otur, gi arac oko timere (do di likame mit mere) atin miero wace iiko gi etimo arabo weeno kame gi otur oony iye. Man pwonyo atin epone me iiko peko ame en ekelo. Bala nat, Adam odipo omimere atitidi paka reto ipoto. Papa mere waco ne konyo omimere yai malo, eko neno kame ewanere di eko kwano kisa.

 - Nyo ame idwe timo ame itwero iko amoto weno di cil?
 - *Bwoto pii amoto cam*
 - *Timo atotolun ii oot*
 - *Turo gimoro*
 - *Wanakino ngatamoro*
5. **Poko atin** ikom idwe ace- “esawa otiek”

Bala apor, iromo keto atin ikom, ii isenge arabo karamoro ame en eromo niang iye gi arac ame en etimo. Man konyo atin wie kwei kede pugere kene. Dido iko tero kare moro anak me yamo kede atin pi mine niang gi ame en etimo, pinyo omio ginono rac, kede yer mogo ame en miero etimi ikare me anyim. Yutuno, man miero itimi kede dakikan di lubere kede mwaka me atin. Bala apor, atin me mwakini 6 miero bed ikona pi dakikan da 6.

 - Atin me mwaka 6 osobolo mine bedo ikona pi dakikan adi? Dakikan 6
 - Atin me mwaka 10 osobolo genge tuko kede jo wote pi dakikan adi? Dakikan 10
6. **Mi yer** – yei iponeso ara adwokini/ adiadia. Kop apire tek en me mino atin yer idiere direre me gi aber kede adwokini me yer me gi arac. Pire tek me neon be adwokini obedo ibecokina, tie ateni, likame musungo, do gi ame atin likame pore kei ara mito. Apor, kame atin likame sobolo rudo lake, isobolo mine yer me rudo lake nan, ara twone sweet pi ceng lung. Man tie pi mwakini me idwe dedede.
7. Yei ne atin **udo alola** ame rom kede iponeso mege. Apor, kame atin likame daro jamini mege, adwokini nakanaka en be jamini mege likame tero kare. Ara kame atin orwenyo gi tuko mere ame emaro pi likame esingo gwoko. Adwokini nakanaka mio atin bedo kede niang me gwoko jamini mege. Man ibecokina ne idwe ocato. Man likame pore kame eketo atin ipeko ara kame etie kede adwokini ame mio jo apat neon irac. Likame da esobolo konyo kame di adwokini tero kare ara kame di atin likame paro.

TIC ME EKODET ADWONG

Icorakin me ngat apwonyo: Ngo tuko acel acel ii **Gi akonyo neno** – Iponeso apapat me tukere anyuto pwonyo wor – di iko mino tuko acel acel but ikodeta apapat. Mi dakikan 5 kenekene me ikere. Inge tukere leunu apeny me pinyo go. Iponeso me pwonyo wor mege ame tuko ni nyuto?

- *Idwe me mwakini adi en ame tuko ni pore kede?*
- *Mung nyo me pwonyo wor ibecokina ame tuko ni onyuto?*

Tuko me 1- mii gi me atima akonyo

Atin tie jujuto swani piny di epenyo cam
Toto lwongere: "wek lelemo no. Itwero konyo kelo pii me cam wa."

Tuko me 2- Amok atek kede gen icararai

Atin tie woto wii kalamun di ewuco
Toto Waco: "Mano likame epone ame miero itii kede kalamun amini. Kame ikwao gimoro atie kede gen be miero idare. Dwok wii kalamun go oyot oyot di iko dwoko kalamun go isanduku."

Tuko me 3- Nyut kite ame etwero timo kede alokaloka

Atin di tie ii duka ii akangas eko turo gimoro
Toto kowaco momot: "Kwany gi otuturun mege di wan oko oot but nga cat duka di wan oko kwano kisa. Di ango ako bino cule."

Tuko me 4- Mii yer, mok gi otimere di iko mino atin udi alola igi otimere

Toto tie ikere me oot ii atale
Atin openyo: "Toto ada aoot kedi?"
Toto Waco: "Cengeca in itimere irac iko lelemo pi motuka anyen kame wan oboe kede iduka ame jamini me tuko. Isobolo bino tin do miero ibed kede yer. Bed kede iponeso abeco me weko koko kali ceng alubo iyaro dong paco. In iniang?"
Atin olelemo pi motuka anyen iduka me ocato iye gi tuko iyo me atale. **Toto** ko tere momot di ko dwoke paco.
Ceng alubo, Toto oikere pi oot atale
Atin oringini di Waco be: "abin kedi"
Toto Waco be: "Li nyoro in ibedo kede yer, me bedo kede iponeso abeco amoto me dong paco icing ace. In itimere irac nyoro, miero idong tin paco kede odong. Isobolo bino ceng ace kame itimo iber."

Tic iekodet atitidi arabo kede ngawoti

1. Par pi tie me idwe ni ipaco kame di nakanaka likame iwor arabo ikiteso gi reco.
2. Yer acel ikom tie moro di iko paro epone me mino itidil. lik tuko acel di itio kede niang me tie no
3. Tim tuko pi ekodet dedede

Icorakin me ngat apwonyo: *peny jo atie neno tuko no epone ace apat me pwonyo wor mene ame onyuto ii tuko ni Medo nyogao.*

Medo Timo ingicum

Leno tam iekodet Adwong

Icorakin me ngat apwonyo: *Ter kare me neno tam mene ii pwonyere ni ame jo yutuno kede kite ame gin iiko tic kede gi ame gin ipwonyo. Tie wii kope mogo ame cengemogo iyaro medo nyogao bobo. Ter kare iye atiekini me pwonyere, ilega pi Rubanga konyo gi telo idwe gi kede konyo gi tic kede pwonyere me tin.*

li sabitan anak me cen, obedo nywako ngec me jamini atot apapat kede epone ame otio kede gi.

- Ngec kede epone me tic nyo amako wor ame in iyutuno?
- Mege osingo konyi?
- Nyo ame in imito timo kalamo? Kede nyo ain likame imito timo?
- Alokaloka nyo ame in itwero neno ii atin ni kame itio kede ngec gi?
- Nyo atwero konyi geno Rubanga pi tic kede ngec gi kede cweno alokaloka iniang aber ii idwe ni?

Kame opwonyo idwe wa wor, udo otie telo gi kede iiko gi pi kuo kuo me Rubanga mito. Wor ka Rubanga tie iye, amara en atelo. Pi wor cobere, opore time nakanaka di oriek iepone me opwonyo kede wor but idwe wa, di likame cuny gi ko wang. Idwe apwonyo tic iepone ka Rubanga mito kede, tie kede winyo ibut Rubanga, ibut adul gi, kede but diekal gi.

Tukere amako wor apapat

Tuko me 1- *mii gi me atima akonyo*

Atin **tie** jujuto swani piny di epenyo cam.

Toto lwongere: **"wek lelemo no. Itwero konyo kelo pii me cam wa."**

Tuko me 2- *Amok atek kede gen icararai*

Atin **tie** woto wii kalamun di ewuco.

Toto Waco: **"Mano likame epone ame miero itii kede kalamun amini. Kame ikwao gimoro atie kede gen be miero idare. Dwok wii kalamun go oyot oyot di iko dwoko kalamun go isanduku."**

Tuko me 3- *Nyut kite ame etwero timo kede alokaloka*

Atin **di tie** ii duka ii akangas eko turo gimoro.

Toto kowaco momot: **"Kwany gi otuturun mege di wan oko oot but nga cat duka di wan oko kwano kisa. Di ango ako bino cule."**

Tuko me 4 - *Mii yer, mok gi otimere di iko mino atin udi alola igi otimere*

Toto **tie ikere** me oot ii atale

Atin openyo: **"Toto ada aoot kedi?"**

Toto Waco: **"Cengeca in itimere irac iko lelemo pi motuka anyen kame wan obeo kede iduka ame jamini me tuko. Isobolo bino tin do miero ibed kede yer. Bed kede iponeso abeco me weko koko kali ceng alubo iyaro dong paco. In iniang?"**

Atin olelemo **pi motuka anyen iduka me ocato iye gi tuko iyo me atale. Toto ko tere momot di ko dwoke paco.**

Ceng alubo, Toto **oikere pi oot atale**

Atin oringini **di Waco be: "abin kedi"**

Toto Waco be: **"Li nyoro in ibedo kede yer, me bedo kede iponeso abeco amoto me dong paco icing ace. In itimere irac nyoro, miero idong tin paco kede odong. Isobolo bino ceng ace kame itimo iber."**